Karl Hurtig

Metodismen i Finland

Dess fyrtioåriga historia

Helsingfors, Metodistkyrkans Svenska bokförlag

METODISMEN I FINLAND

BISKOP ANTON BAST

Ralph Engstrand 1986-11-12
efter Sven Eriksson

METODISMEN
I FINLAND

DESS FYRTIOÅRIGA HISTORIA

I KORTA DRAG TECKNAD AV

KARL HURTIG
PASTOR I EMANUELSKYRKAN, HELSINGFORS

Helsingfors Metodistkyrkans Svenska bokförlag

HELSINGFORS
A.B. F. TILGMANN O.Y.
1923

FÖRORD.

Fyrtio år hava just i år flyktat sedan den första ordinerade metodistpredikanten sändes till Finland. Ett stort och beaktansvärt förarbete hade då redan utförts och smärre grupper av metodister sammanslutit sig uppe i Österbotten.

Det var dock icke tanken på detta fyrtioårsminne, som framkallade denna kortfattade historia över metodismen i detta land. Det var b e h o v e t och k r a v e t ifrån ledningens sida, och beslut härom fattades ock vid Nordiska Samarbetskommitténs möte i Göteborg sistlidne februari.

Att det dröjt ända tills nu innan boken utgives beror på förhållanden, över vilka jag ej haft att bestämma.

Det är blott några drag i metodismens historia jag tecknat. När en gång ett annat minne skall firas, kan måhända förhållandena kräva ett större och mera omfattande verk, för vilket detta vill vara endast en ringa föregångare.

Arbetet har skrivits denna höst och fått utföras jämte alla andra arbetsuppgifter, som min ställning förelägger mig. Litteraturförteckningen, som finnes i boken, giver den eftertänksamme en föreställning

om, vad denna kortfattade historia ändå kräft av mig för sin tillkomst. Men jag är glad att få lämna den nu åt mina medbröder i arbetet och åt alla, som genom oss kommit till tro och liv och som fostras för Guds folks härliga och eviga gemenskap i vårt gemensamma hem, där alla namn upphöra.

Ett tack vill jag ock uttala till de bröder, som beredvilligt lämnat mig uppgifter grundade på protokoller i församlingarna, och särskilt till pastor J. W. Häggman, som lämnat mig värdefulla uppgifter om det finskspråkiga arbetet, som han deltagit uti ända från dess början.

Må Guds välsignelse följa detta lilla verk – en tacksamhetens minnesgärd över trogna mäns livsgärning.

Helsingfors den 5 nov. 1923.

KARL HURTIG.

I.

FÖRBEREDELSERNA.

»Metodismens historia i Finland täljer om gudomlig ledning. Vi äro här, emedan Gud i sin försyn fört oss hit. Det sätt, på vilket metodismen först kom och sedan utvecklats i landet, erinrar om kristendomens begynnelse och utveckling i de första tiderna.»

— — — — — — — — — — —.

Biskop William Burt.

Varmhjärtade och för de skandinaviska sjömännens väl ömmande personer i New-York köpte ett gammalt fartyg och läto inreda det till ett bönekapell för sjömän, där dessa erbjödos en tillflyktsort undan de talrika krogarna och osedlighetsnästena. På detta skepp, som kallades *Betelskeppet John Wesley*, utfördes från den 25 maj 1845 i många år framåt en synnerligt rikt välsignad verksamhet bland de skandinaviska sjömännen. Många av dessa blevo vunna för Gud och återvände sedan till hemlandet såsom Jesu Kristi vittnen.

På detta sätt kom metodismen till Finland, såsom ock till Sverige, Norge och Danmark. Det var först genom en svensktalande styrman *Gustaf Lervik* som år 1859 slog sig ned

i Gamla Wasa. Han var en medlem av Betelskeppsförsamlingen och började vid sin återkomst till hemlandet hålla religiösa möten, förmanande sina medmänniskor att undfly den tillkommande vreden och göra den bättring, som gäller inför Gud, samt tro på Jesus Kristus. Många omvände sig också till Gud. Men broder Lervik nödgades dock upphöra med sin verksamhet, på grund av det motstånd han rönte, i synnerhet från luterska prästerskapets sida. Man brände upp de böcker och traktater han utdelade, emedan dessa ansågos vara villfarande. Så tynade verksamheten av, men Gud beredde andra, som skulle upptaga den igen och stärka det som var på väg att dö.

På hösten 1866 anlände till Finland ett par andra sjömän som också hade funnit Gud i Betelskeppet. Dessa voro bröderna *Gustaf* och *Wilhelm Bärnlund*, som slogo sig ned i sin hemstad Kristinestad och begynte vittna om Kristus för sina grannar. Kraftiga väckelser utbröto, då många kommo till tro på den levande Guden. Men även dessa bröder utsattes för svåra förföljelser och hotades t. o. m. med döden, om de icke upphörde med sin predikoverksamhet. Ingenting kunde dock hindra dem, utan de fortsatte sin verksamhet under flera år framåt. *Wilhelm Bärnlund* återvände sedermera till Amerika, (d. 1892) men *Gustaf* stannade kvar i hemlandet, förkunnande frälsningen i Kristus genom lära och liv.

Hans hopp var, att Metodistkyrkan skulle sända predikanter hitöver, och i detta syfte skrev han flere brev till Amerika och även till Sverige, där metodismen vid denna tid vunnit fast fot. Slutligen begav sig broder Bärnlund till årsmötet i Sverige

och anhöll om att en predikant måtte sändas till Finland. Det var år 1870 i Karlskrona, som han första gången personligen frambar sin begäran. Denna kunde dock icke villfaras. Det fanns ingen att sända.

Broder Bärnlund angreps efter återkomsten från Sverige av en elakartad och svår sjukdom, som tvingade honom att upphöra med all andlig verksamhet och mycket av frukten gick även härigenom till spillo. Hans andliga liv bevarades dock friskt, och sitt intresse för Guds rike bibehöll han alltfort. På flere vänners enträgna begäran reste Bärnlund, ehuru ytterst svag, ännu en gång till Sverige för att vid årsmötet anhålla om att en predikant bleve sänd hitöver. Det var i Stockholm år 1874. Biskop Harris, som ledde årsmötet, blev mycket intresserad och lär hava yttrat: »*Jag kan se, att Guds finger pekar åt Finland och Ryssland.*»

Men icke heller nu beviljades hans begäran, ehuru det var ifrågasatt att B. A. Carlson redan då skulle sändas över. Det gör mig riktigt vemodsfull till sinnes, när jag tänker på, att den gamle sjömannens begäran ej kunde villfaras. Men skörden i Sverige var så mycken och arbetarne voro så få.

Så gingo några år. Långa och tunga voro dessa för den som nitälskade för Guds rike och metodismen »i de tusen sjöars land» och ingenting annat såg än besvikelse. Det blev också så, att den gamle sjömannen, på grund av sjukdom och besvikelsen kallnade något. Men Gud förgäter icke de sina. Han lät Betelskeppsmannen leva för att se metodismens begynnelse i hans hemland genom lokalpredikanten K. J. Lindborg och andra. Då inredde Gustaf

Bärnlund sin stuga i Kristinestad till metodistkapell — det första i Finland — och pastor Carl Hultgren invigde detta på eftersommaren 1882. G. Bärnlund avled år 1889.

Lokalpredikanten *K. J. Lindborgs* namn står

K. J. Lindborg.

oupplösligen förknippat med metodismens begynnelse i Finland. Han hade i Sundsvall och Hernösand under åren 1879 och 80 sett finländare, som brukade komma över för att sälja matvaror och fäst sig särskilt vid deras syndiga leverne. Detta var den yttre anledningen till den inre kallelse han

kände att fara ditöver med evangelium. Han blev icke kallelsen olydig. I maj 1880 begav han sig åstad från Hernösand ensam och utan understöd av någon kyrklig myndighet eller några vänner. Efter framkomsten till Wasa sökte han upp en handlande, om vilken han bland torgfolket fått höra att han skulle vara troende. Men av honom fick han det rådet att fara hem igen, ty man behövde inga metodister i Finland. Lindborg for dock icke hem. Han gick i stället efter samtalet med handlanden ut i en skogsdunge, där den nuvarande järnvägsstationen i Wasa är belägen, och föll på sina knän. Det led mot solnedgångstimmen, och då han såg solen purpra västerskyarna därborta, där hans fädernesland var, där hans ensamma fattiga hustru med de två barnen blivit kvar, greps han av hemlängtan — för en stund. Men solen väckte också till livs den tanken, att Gud är densamme i Finland som i Sverige. Detta stärkte och uppmuntrade honom. Han stannade kvar och blev rätt snart genom några nykterhetsvänner satt i tillfälle att predika. Verksamheten välsignades med framgång under de närmast följande månaderna, vilket gav br. Lindborg anledning att tro, att missionen i Sverige skulle sända en predikant ditöver, om blott saken lades riktigt fram. Med dessa förhoppningar infann han sig vid årsmötet i Eskilstuna 1880 och framlade där samma begäran, som Bärnlund tidigare gjort sig till tolk för. Det var det gamla macedoniska ropet, som åter höjdes: »Kom hit över och hjälp oss!»

Men icke heller nu besvarades det. Fattig och nedslagen återvände Lindborg till Finland och med-

tog nu familjen. Nya försakelser och mödor mötte honom på Åland och i synnerhet uppe i Österbotten, där han på Närpeskretsen knappast kunde få tak över huvudet för sig och sin familj. Frosten hade just det året tagit både säden och potatisen och dyr tid tillstundade, vadan envar drog sig för att taga emot en hel familj att försörja.

Fram på nyåret 1881 gav Gud en rätt mäktig väckelse i Wasa, och Lindborg blev av vännerna tillrådd att slå sig ned där för att taga vård om de nyomvända. Så företog han flyttningen dit från landsbygden och tog hand om verksamheten i Wasa.

Arbetet kröntes med icke ringa framgång. Och när så sommaren kom med floder av ljus, och tiden för kyrkans årsmöte nalkades, ställde man sig åter i förbindelse med Sveriges metodister. Konferensen det året (1881) hölls i *Gevle* den 4—8 aug. och leddes av *biskop Peck*. Där kom Finlands sak före på nytt. Pastor *J. Kihlström*, som var föreståndare för Stockholms distrikt, säger i sin till konferensen avgivna embetsberättelse: »Från *Wasa i Finland* har jag haft en skrivelse med begäran att komma dit och hålla nattvardsgång. Det måtte vara en församling organiserad därstädes med icke så få medlemmar; men jag har icke hunnit dit, och jag önskade att inhämta brödernas och biskopens råd innan några mått och steg tagas för ordnad verksamhet i Finland».

Men *K. J. Lindborg* infann sig också personligen vid konferensen samt medförde ett missionsbidrag på över *100 mark*. Han vände sig till biskopen med begäran om att en predikant skulle bliva sänd till Finland. Och så långt kom man vid denna konferens att Finland kom med på »utnämningslistan»

under *Stockholms distrikt*. Därmed hade ock distriktsföreståndaren fått sig förelagt att besöka *Wasa*, vilket han även gjorde redan samma månad — augusti 1881. Hans besök blev av stor betydelse för den metodistiska verksamheten i *Finland*. Han höll nattvardsgång, bildade församlingen i Wasa, döpte Lindborgs barn, samt i sin egenskap av distriktsföreståndare anställde han lokalpredikanten *K. J. Lindborg* såsom den nybildade församlingens predikant. Dessutom framställdes genom biskop Peck detta nya fält inför Missionsstyrelsen, som torde ha anslagit ett par hundra dollar för att därmed stödja det nya företaget, ehuru anslaget genom Kihlströms död ej kom fältet till godo det året utan först påföljande år.

Lindborg fortsatte emellertid utan något understöd, och förunderligt är det att se huru han med sin familj kom igenom. Han fick dessutom det året möta ej så ringa motstånd från prästerskapets sida samt kallades att inställa sig inför domkapitlet i Åbo. Detta skedde i november månad. Familjen blev också uppsagd från bostaden just vid samma tid, ty husvärden vågade icke för prästerskapets skull hysa sådant folk längre. Även hyresvärdarna hade blivit hotade med inställelse inför domkapitlet, om de hyrde bostad åt familjen Lindborg. Det var nog tunga dagar för de få metodisterna.

Vid årskonferensen i Göteborg i juni 1882 avgav distriktföreståndaren *J. P. Larsson*, som fått övertaga distriktet efter *J. Kihlström*, följande rapport om arbetet i Finland:

»*Finland*. Broder Kihlström besökte under året detta land. Jag hörde honom vid ett tillfälle säga,

att om den rätte mannen bleve ditsänd, skulle vi troligen hava god framgång att förvänta. Folket vill gärna höra Guds ord och är mycket frisinnat. Nu är helt visst rätta tiden för missionsstyrelsen att börja verksamhet där. »Säden är mycken och arbetarne äro få. Herre, sänd arbetare i din säd.»

Huru frågan om verksamheten i Finland behandlades vid konferensen är svårt att säga. Resultatet blev emellertid, att Lindborg fick återvända ensam till det folk för vars frälsning och väl han önmade. Finland stod kvar på utnämningslistan med »att tillsättas» och K. J. Lindborg blev tillsatt såsom predikant för den lilla skaran i Wasa.

Denna sommar betecknar i varje fall nya framsteg för arbetet. Pastor *Carl Hultgren* förordnades att resa över från Sverige för att hålla nattvardsgång samt intaga medlemmar i kyrkan. Det var på eftersommaren 1882 som Hultgren fullgjorde sitt uppdrag. Han predikade i Wasa samt intog de första medlemmarna i full förening. Så företogs en färd till *Kristinestad*, där det *första metodistkapellet i Finland* invigdes. Det var såsom ovan sagts Gustaf Bärnlunds stuga som denne låtit inreda till kapell. Pastor H. stannade några dagar i K., predikade till mycken välsignelse samt höll nattvardsgång. En kväll hölls även predikan i *Närpes* för hungrande skaror, vilka med längtan tog emot det levande ordet.

Lindborg fortsatte arbetet under hösten och vintern samt besökte flere orter däribland *Gamlakarleby* där en väckelse utbröt. Men därom berätta vi i nästa kapitel.

Sveriges årskonferens samlades i maj 1883 i Norrköping. Om verksamheten i Finland rapporterade distriktsföreståndaren *J. P. Larsson* följande som mycket åskådligt visar, huru verksamheten stod vid denna tidpunkt:

»*Finland.* Broder Lindborg, lokalpredikant, har även under detta kyrkoår verkat i detta land och, enligt hans årsrapport, har han haft god framgång. Många hava på de ställen, där han verkat, blivit omvända, och ett hundra hava ingått på prov samt 17 ha blivit intagna i full förening. I Gamlakarleby har framgången varit störst, där hava de flesta, 75 st., ingått på prov. Han har även verkat i Wasa och Kristinestad. Vi ha nu medlemmar på alla dessa ställen. Samlade medel 1,090 fmk eller 773 kr. och 90 öre. Två söndagsskolor med 50 barn; kyrka — med ett värde av 2,100 kr. — 150 kr. för yttre missionen. Vi hoppas få glädja oss åt god framgång även i detta land, varest stor hunger efter att få höra Guds ord lär vara rådande, och där många Guds barn bedja: Kom hit över och hjälp oss!»

Detta är nu berättelsen om huru Finland kom med bland kyrkans fält. Förtjänsten härav, så långt det gäller det mänskliga, tillkommer ovan omtalade sjömän och isynnerhet *broder K. J. Lindborg*, vilka var i sin ordning höjde ropet om hjälp och strävade framåt mot målet. I betraktande av de oerhörda svårigheterna, de långa avstånden mellan platserna och de dåliga kommunikationerna, den stora fattigdomen och att missionssällskapet icke understödde verksamheten utom under de sista av dessa år, må man säga, att framgången var beak-

tansvärd. Detta förhållande torde mera än något annat påverkat beslutet att inkorporera Finland bland kyrkans ordinarie verksamhetsområden, samt sända hitöver en ordinerad man. Detta uppdrag erhöll *Gustaf Wagnsson*.

II.

VERKSAMHETENS UTVECKLING UNDER ÅREN 1883 — 1923.

Förberedelserna, vid vilka jag dröjt så utförligt, omfatta en tidrymd av ej mindre än 24 år — åren mellan 1859 och 1883 samt förtälja om Guds tålamod och kärleksfulla ledning. Gud ville välsigna också Finlands folk genom det budskap som blivit metodistkyrkan anförtrott att förkunna, men de mänskliga redskap han utvalt voro få och svaga och kyrkans ledning tveksam om lämpligheten att utvidga fältet under sådana förhållanden. Därför dröjde det så länge. Herren genomför dock alltid sina planer och bringar dem till fulländning. Så skedde också nu.

Såsom vi ovan omtalat stod Finland på den s. k. utnämningslistan åren 1881 och 1882 under »Stockholms distrikt.» Termen lyder »att tillsättas», vilket giver vederbörande distriktföreståndare rätt att besätta platsen med en man, om han finner en lämplig sådan. Lokalpredikanten K. J. Lindborg, som genom Andens maning fördes över till Wasa år 1880 blev tillsatt båda dessa år. Så hade ju ock besök gjorts här både av J. Kihlström (1881) och *Carl Hultgren* (1882). Dessa omständigheter bidrogo i

hög grad till det beslut, som fattades vid årsmötet i Norrköping 1883, då *Gustaf Wagnsson* sändes såsom pastor *till Wasa.*

Wagnssons utnämning, som man finner bland 1883 års utnämningar för »Stockholms distrikt», lyder: »*Finland, Gustaf Wagnsson och en att tillsättas*». Denne andre blev *K. J. Lindborg*, som fick bosätta sig i Gamlakarleby och taga hand om den

Gustaf Wagnsson.

nystartade verksamheten där. Efter ordalydelsen omfattade ju Wagnssons utnämning hela Finland, men han kom helt naturligt att huvudsakligast nedlägga sitt arbete i Wasa. Något besök söderut till *Helsingfors* torde han icke ha gjort. Han hade händerna fulla av arbete på fältet i Österbotten. Tanken på Helsingfors hade dock vaknat och kom fram vid årsmötet, varom distriktföreståndarens embetsberättelse till årskonferensen 1884 noggrannt

vittnar. Distriktföreståndaren J. P. Larsson besökte Finland första gången på eftersommaren 1883 och höll därvid i Gamlakarleby den första kvartalkonferensen i Finland. Men därom något mera längre fram.

J. P. Larssons redogörelse till årskonferensen i Uppsala 1884 giver en klar bild av verksamhetens utveckling under året. Den lyder som följer:

»*Finland.* Folket i detta land vill gärna höra Guds ord. Oaktat alla fördomar, som ännu äro rådande emot varje fri religionsrörelse, äro våra sammankomster väl besökta, och Guds ord verkar mången gång rätt kraftigt till syndares omvändelse.

Broder Wagnsson, som är stationerad i *Wasa* har fått glädja sig över framgång både där och i Kristinestad. Ehuru avståndet emellan dessa städer är 10 svenska mil, har han likväl besökt sistnämnda stad varje månad och hållit där samt under resan dit och därifrån varje gång flere predikningar. Samlade medel 400 Kronor. Vi hava i dessa städer 2 söndagsskolor med 70 barn.

Gamlakarleby. I denna stad verkar lokalpredikanten br. K. Lindborg. Här började verksamheten för omkring ett år sedan och vi hava nu 38 medlemmar i full förening och 17 på prov. Församlingen har redan köpt tomt till ett blivande kapell och även betalt densamma. Detta visar att de hava nit för sakens framgång och att de verka därför. Samlade medel 572 kronor eller 816 mk. En söndagsskola med 50 barn. Rätta tiden synes nu vara att öppna mission i Helsingfors. Må Gud utse den rätte mannen.»

Så stod arbetet i Finland, då konferensen 1884 var samlad i Uppsala. Framgången uppmuntrade till utveckling och såsom goda strateger beslöt man att söka få fotfäste i Helsingfors, landets huvudstad. Men varje utvidgning medför kostnader och ansvar och ingen vet huru det gått det året, om icke dåvarande missionssekreteraren sedermera biskopen *C. C. Mac Cabe* varmhjärtat och entusiastiskt givit löfte att hos missionsstyrelsen i Amerika göra framställning om understöd för att möjliggöra en utvidgning. Biskop J. F. Hurst utnämnde då *pastor B. A. Carlson* och gav honom i uppdrag att upptaga verksamhet på nya platser i Finland och börja med Helsingfors.

I utnämningslistan det året, fortfarande under »Stockholms distrikt», står arbetet i Finland angivet på följande sätt:

»Finlands Mission:

Helsingfors — *B. A. Carlson.*

Wasa, Kristinestad, Gamlakarleby — *Gustaf Wagnsson.*»

Med avseende å den utnämningen kunde tillämpas orden ur Apostlagärningarna: »Den helige Ande och vi hava beslutat —». Carlson var för att använda J. P. Larssons ord: — »den rätte mannen», han var Guds utkorade redskap för att lägga grundvalarna för metodismens arbete i Helsingfors, en plats vilken i många avseenden är den betydelsefullaste i hela landet. Utom det att Helsingfors är regeringens stad är den också universitets-staden, på den tiden den enda i Finland, som samlar årligen landets studerande ungdom. Att på en sådan ort få ej blott en god grund lagd utan ock bygga därpå en stark

församling var utan allt tvivel en ur alla synpunkter sett klok plan. Verksamhetens utveckling därifrån gick sedan med en fart som väckte både glädje

B. A. Carlson.

och förundran och det framkallade vittnesbördet: »*Det synes, att Herren är med dem.*»

Carlson anlände till Helsingfors den 11 augusti och säger sig aldrig ha känt sitt främlingskap så tungt som den dagen. Han hade ju inga vänner,

som väntade honom och voro beredda att taga emot honom. Han hade tvärtom att gå vägar, som ingen gått före honom. Men sådan är alltid banbrytarens lott och berömmelse.

Han hängav sig dock icke åt de tunga tankarna utan begynte följande dag göra sig förtrogen med sitt nya verksamhetsområde. Han studerade kartan och — adresskalendern och kom därvid att stanna med undran vid namnet på en av hans vänner från *Betelskeppet i New York*. Han beslöt uppsöka honom och fann, då han gjorde detta, att det var samma person, vars bekantskap han gjort 20 år tidigare, universitetslektorn *O. E. Florell*, uti vilken Carlson därefter fick en varmhjärtad medhjälpare av oskattbart värde. Han stod såsom medlem i församlingen i många år och när kyrkan senare legaliserades blev Florell Helsingfors-församlingens föreståndare. Sitt medlemskap i församlingen behöll han icke mer än några år men sin kärlek och vänskap och sitt intresse för församlingen visade han ända till sin död, som inträffade år 1906.

Samma dag som Carlson sökte upp Florell förde denne honom till ett skyddshem för fallna kvinnor. — Sannolikt fru Mäkinens skyddshem. — Föreståndarinnan uppmanade Carlson att predika, vilket han också gjorde med glädje. Hans text var *Uppb. 3:20*. »Se jag står vid dörren och klappar.» Detta var hans första predikan i Helsingfors. Var det månne blott min tanke — att Carlson i den stunden klappade såsom en evangelii förkunnare på ett för honom okänt folks dörr och ville komma in? Även om Carlson aldrig tänkte därpå, så var det nog ändå så. Och att han blev insläppt, visar bl. a.

Helsingfors församlingens historia. Efter den predikans slut blev br. Carlson inbjuden av skolföreståndarinnan fröken Mia Sahlberg att predika påföljande söndag i hennes skola, vilken inbjudan han mottog med glädje och tacksamhet. Sedermera höll han under ett helt års tid en bibelstund varje onsdags afton i samma skola. Det var ett gott tillfälle och flere vittnesbörd finnas om välsignelse av dessa andaktsstunder.

Men därmed kunde naturligtvis Carlson icke vara nöjd. Han behövde en särskild möteslokal och lyckades också i början av sept. hyra en butik vid Georgsgatan 12. Denna lokal utbyttes ganska snart emot en större och mera ändamålsenlig sådan i samma hus, där verksamheten sedermera fortgick i flere år framåt och där predikanten jämväl erhöll en passande bostad.

Så fortgick arbetet ett par månader. Gud välsignade predikan till frälsning för icke så få. Det gällde därför att organisera för att bättre taga vård om de nyomvända och uppmuntra till inbördes fostran och hjälp. Församling skulle bildas. Detta skedde också vid slutet av ett klassmöte *den 7 november 1884* i lokalen Georgsgatan 12, då 23 personer antecknade sig såsom provmedlemmar. Utom dessa 23 funnos då antecknade en del andra personer som inflyttat från olika orter så att hela antalet uppgick till 31, som bildade Helsingfors svenska Metodist-episkopalförsamling.

Att här beskriva denna församlings utveckling till vad den nu är efter 39 år kan ju ej komma ifråga. Men några få drag uti dess historia må dock tecknas.

Efter att ha under årens lopp förhyrt olika lokaler inköptes år 1897 i juni hörntomten vid Wladimirs- och Georgsgatorna, där den nuvarande Emanuelskyrkan står. Där inreddes i det större på tomten befintliga huset en lokal, rymmande ett par hundra personer. Denna lokal var rätt så trevlig och fyllde sitt ändamål intill tiden för kyrkans byggande, som ägde rum åren 1906—1907. Kyrkan invigdes den 9 juni 1907.

Redan tidigt uti församlingens historia visade den sig äga vilja och kraft att utvidga arbetet. Tid efter annan förhyrdes lokaler i olika delar av staden, där verksamheten bedrevs med välsignelse och framgång jämte verksamheten i församlingens egentliga lokal. Jämte Emanuelskyrkan äger församlingen numera den erkänt vackra *Betlehemskyrkan* i Grankulla, byggd år 1917 på Barnhemmets område, Emanuelskapellet i Malm, färdigt 1919, en stor vacker tomt i stadsdelen Tölö, där omsider ett tempel skall resas, tomten dels inköpt 1922, dels skänkt av staden och en tomt i *Ingå* helt nära denna station. Där skall också omsider en kyrka byggas. Utom detta om klarsynthet och målmedvetenhet vittnande arbete har från Helsingfors metodistisk verksamhet upptagits på andra längre bort från huvudstaden belägna orter.

Sålunda hava församlingarna i *Ekenäs, Åbo, Borgå, Björneborg, Tammerfors, Uleåborg,* (de tre sistnämnda äro numera enbart finskspråkiga) tillkommit genom den av församlingens predikanter bedrivna predikoverksamheten. Församlingarna i *Kotka, Lovisa, Wiborg, svenska, och S:t Petersburg* ha indirekt uppstått genom dessa predikanters arbete.

Såsom vi i ett annat kapitel längre fram berätta har även den finskspråkiga verksamheten i landet sin upprinnelse i denna församling.

Följande ha tjänat såsom församlingens pastorer: *B. A. Carlson*, församlingens grundläggare, från aug. 1884— sept. 1888. *Herman Rabe* hösten 1888 — hösten 1891. *N. J. Rosén* 1891—1897 samt andra perioden 1902—1904. *Anders Grönblad* 1897—1898. *Albin Janzon* 1898—1902. *Karl Hurtig* från sept. 1904 —. Dessutom hava såsom biträdande församlingspastorer följande predikanter tjänat: *K. E. Schildt* hösten 1886 — hösten 1887; *J. W. Häggman* 1887—1888; *August Berg* sept. 1895 — sept. 1897; *K. F. Andersson* sept. 1907 — okt. 1908; *K. Karlsson* 1912—1914; *Torsten Ekholm* 1917—1920 och *Mansfield Hurtig* okt. 1923 —. Såsom predikanter på de till församlingen hörande kretsarna ha följande pastorer tjänat: *Grankulla-kretsen*: *Sixten Hult* sept. 1920—sept. 1922; *Nils Hulth* sept. 1922 —; *Malm—Dickursby*: *Gottfrid Lindström* sept. 1920 —. *Hermanstads-kretsen*: *Hj. Bergqvist* sept. 1922 — augusti 1923. Församlingens lokalpredikanter ha ock burit sin del av arbetet på de olika lokalerna och kretsarna. Lekmannapredikan har ju kännetecknat metodismen ända från begynnelsen, och ännu i dag stå lokalpredikanternas skara såsom en kärntrupp inom vår kyrka.

Församlingens medlemskap, som utgör blott en del av frukten, har varit i ständig tillväxt och uppgår nu till 428 personer. Man må komma ihåg, att tillväxten skall först täcka förlusten genom dödsfall och bortflyttningar samt uteslutningar. Dessa förluster kunna stundom vara avsevärda. Om till-

växten under församlingens andra år (1885 — 1886) skriver Carlson följande: »Den nybildade församlingen har alltså under årets lopp blivit i det närmaste fördubblad, fastän några hava utflyttat, *en till himmelen, en till Sibirien och en till Amerika.*»

Den största tillväxten kommer dock på de senaste 10 à 15 åren. Om söndagsskola, ungdomsarbete, den sociala verksamheten samt missionsverksamheten berättas längre fram. Det må dock redan här sägas, att Helsingforsförsamlingen står främst i dessa avseenden bland vår kyrkas alla församlingar i landet, och man får t. o. m. gå långt i de Skandinaviska länderna för att finna dess motstycke.

Ehuru Helsingfors församling icke är den äldsta av metodistförsamlingarna i landet utan står som den *tredje* i ordningen har jag berättat om dess tillkomst och utveckling först, vartill jag leddes osökt genom att stanna vid utnämningen av år 1884. Nu följer här en kortfattad framställning av arbetet på de övriga platserna.

Wasa kan räknas såsom Österbottens huvudstad och har äran av att vara den plats, där första metodistförsamlingen i Finland bildades. Den tillkom genom lokalpredikanten K. J. Lindborgs arbete, varom vi berättat i föregående avdelning rätt utförligt.

Församlingen bildades i augusti månad 1881 vid ett besök, som då gjordes i Wasa av distriktföreståndaren pastor J. Kihlström från Sverige. Det märkliga, konstituerande mötet hölls i lyceivaktmästaren L. Lunds hem, och intogos vid detta tillfalle 20 personer i förberedande medlemsskap. Lindborg till-

sattes såsom den nybildade församlingens förste predikant.

1883 utnämndes pastor Gustaf Wagnsson att taga vård om Wasa församling och i övrigt hava uppsikt över arbetet i Finland. Wagnsson var den förste ordinerade, för Finland utnämnde metodistpredikanten. Under de 3 år Wagnsson verkade i Wasa utvecklades församlingens arbete och vann densamma icke ringa förtroende utåt.

1894 är ett viktigt märkesår i församlingens historia. Då uppfördes nämligen församlingens vackra helgedom, Immanuelskyrkan. Pastor And. Grönblad var då församlingens predikant och herde. Kyrkans uppförande uppenbarade stor offervillighet bland medlemmar och vänner.

Under de flydda åren har församlingen vårdats av följande pastorer: K. J. Lindborg, Gustaf Wagnsson, Lars Linderoth, P. Jeppsson, And. Grönblad, Herman Rabe, G. A. Gustafson, W. Hülphers, Carl Lindström, Fritz Larson samt E. Ström fr. sept. 1923.

Församlingens verksamhet har under årens lopp sakta, men säkert utvecklat sig till allt större omfattning och betydelse. Arbetet utföres genom offentliga gudstjänster och sammankomster, tvenne söndagsskolor, en junior- och en ungdomsförening, en sångförening, tvenne syföreningar, en inre missionsförening, en kvinnlig missionsförening och en kommitté för socialt arbete bland fattiga och sjuka. Dess medlemssiffra är i år-1923—179.

Wasa svenska metodistförsamling strävar att göra sin insats i förverkligandet av Metodist-episkopalkyrkans program »i arbetet för evangelii utbredande och för alla sanna reformer samt för främjandet

av ett vänskapligt förhållande mellan alla grenar av Jesu Kristi enda kyrka, och att kunna medverka med dem i den andliga erövringen av världen för Guds Son.»

Det har säkert sitt intresse att se utvecklingen i landets första församling. Vid konferensen i Motala 1885 beskriver B. A. Carlson i sin embetsberättelse verksamheten i Wasa på följande sätt: »*Wasa mission.* I denna mission, där vår dyre broder G. Wagnsson är stationerad, hava vi under årets lopp haft en god väckelse och ganska många hava kommit till omvändelse. Den lilla föreningen, bestående av 40 medlemmar och två söndagsskolor med tillsammans 125 barn, är visserligen ytterst fattig, men det är en glädje att se vilket intresse de hava för Guds saks framgång. Broder Wagnsson har under sin vistelse i Wasa vunnit aktning och förtroende i samhället och fru Wagnsson icke mindre. Söndagsskolverksamheten synes vara hennes viktigaste mission, och det är berömvärt, att hon ej sparar någon möda, utan varje söndag vandrar hon sin väg till fots mellan de båda söndagsskolorna, som ligga två ryska verst från varandra för att deltaga i ledningen av och undervisningen i nämnda skolor.» —

Ett år efteråt talar Carlson om att »broder Wagnsson, som en lång tid och till stor heder tjänat denna församling, har även under detta år haft glädjen att få se sitt arbete krönt med framgång. Vår broder bär själv vittnesbörd om att han under hela sin vistelse i Wasastaden med glädje funnit gentemot fiendernas intriger och stämplingar, att de, som blivit omvända till Gud på platsen, äro fasta i sin

övertygelse och innerligt tillgivna vår älskade kyrka.» Tretton personer hade det året intagits i full förening och 26 på prov. Utsikterna för framtiden betecknas såsom ljusa.

Påföljande året med Lars Linderoth som pastor hade den nya pastorn många hinder till en början men lyckades övervinna dessa framgångsfullt och »församlingen hade under året nästan fördubblats».

Under sommaren 1888 fick församlingen flytta in uti en ny och rymlig predikolokal, som en av bröderna uppfört på egen bekostnad och överlåtit åt församlingen mot goda villkor. Församlingen hade under året haft god tillväxt och uppnått siffran 83 i medlemskap. Så talas det år efter år om seger och utveckling.

Tanken på egen kyrka kom rätt snart upp, och år 1889 talar Carlson om att teckner visa att vi snart skola få ett eget kapell, ehuru tankens förverkligande dröjde några år.

Pastor Joh:s Roth, som år 1893 var distriktföreståndare, skriver om det årets verksamhet i Wasa, att Gud givit församlingen en härlig väckelse, genom vilken ej mindre än 39 personer tillförts församlingen såsom provmedlemmar. I samma berättelse förtäljer han också om behovet av en bättre och större predikolokal samt att staden möjligen skulle vara hågad att giva församlingen en vacker tomt för en blivande kyrka, om församlingen kunde bygga sin kyrka av sten. Br. Roth uttalar hoppet om att dessa planer må bli förverkligade ehuru den beräknade kostnaden slutade på en summa av 50,000 mk.

Det gick emellertid icke så, troligen av ekonomiska skäl. Men redan vid näst följande årsmöte

1894 kunde dåvarande distriktföreståndare *pastor And. Grönblad* — samtidigt pastor i församlingen — meddela, »att vi hava under året arbetat på vår nya kyrka». En tomt med boningshus hade inköpts för 19,000 mk och omedelbart efter köpet hade arbetet på kyrkobyggnaden påbörjats och kyrkan blivit färdig och invigd i juli månad samt kräft en kostnad av 19,000 mk.

Vid denna tidpunkt bestod församlingen av 138 medlemmar och var den största av landets Metodistförsamlingar.

Förbättringar av kyrkan ha företagits sedermera vid trenne olika tillfällen dels under pastor G. A. Gustafsons tid, dels under W. Hülphers tid, då lilla salen tillbyggdes, och dels under Carl Lindströms tid, då tornet blev byggt. Till kyrkan hör också en vacker pastorsbostad.

Gamlakarleby. Begynnelsen av Metodistkyrkans verksamhet i denna stad är ett stycke kyrkohistoria, som vittnar om underbara vägar och Guds ledning. På hösten 1882 företog K. J. Lindborg en predikoresa norrut från Wasa. Resan företogs med ångbåt, som då gjorde regelbundna turer till *Nykarleby*, *Jakobstad* och *Gamlakarleby*. Lindborgs mening var att landstiga i första hamn (således Nykarleby). Men det var redan så sent på hösten, att båten gjorde sin sista tur och gick direkt till Gamlakarleby. Framkommen besökte L. en del hem i staden, och på kvällen fick han hålla ett möte i ett sådant. Sedan höll han möten dagligen i två veckors tid och en god väckelse utbröt. På våren 1883 gjorde L. efter upprepade kallelser en andra missionsfärd till Gamlakarleby och stannade där då i tre veckor.

Den andliga rörelse, som då uppstod, talar man om ännu i dag. L. uppmanade de nyomvända att sammansluta sig och han fick före sin avresa anteckna 75 personer. Detta var ändock icke någon anteckning för medlemskap inom kyrkan. De första medlemmarna på prov äro antecknade den 11 april 1883, men förteckningen torde icke upptaga så många namn. Den 19 augusti samma år förrättades intagning i full gemenskap med församlingen.

K. J. Lindborg blev anställd som den nybildade församlingens predikant och den 23 augusti hölls den första kvartalkonferensen — den första i Finland — och leddes av pastor *J. P. Larsson* från Sverige.

Under de flyktande åren har verksamheten haft att genomgå många öden. I brist på egen lokal fick man ofta byta om plats; än var det ett privat hem, än en snickare-verkstad, än någon stuga som fick tjäna såsom kyrka. I sept. år 1890 hade emellertid församlingen glädjen att få flytta in i eget kapell, som blivit byggt under pastor G. A. Hidéns energiska ledning. Kapellet inrymmer jämväl predikantbostad.

Församlingen, vars medlemsantal nu uppgår till 60, har under årens lopp betjänats av följande pastorer: K. J. Lindborg, G. Wagnsson, A. G. Edlund, G. A. Hidén, Hjalmar Bergqvist, Anton Hultqvist, Erland Björnberg, J. E. Jarl, Oscar Andersson, Frithiof Åhlén, K. F. Holmström, Oskar Nyqvist (t. f.), Karl Karlsson, Y. Järnberg och Torsten Ekholm (från 1923).

Ifrån Gamlakarleby har metodismen förts till *Jakobstad* (därom senare) och till den rikt befolkade svenskbygden runt omkring staden. Även Uleå-

borg har varit föremål för dessa metodistledares strävan, som har sett sitt arbete krönas med framgång även om medlemssiffran icke är så hög.

En rätt så betydande social verksamhet har församlingen bedrivit sedan år 1916, men därom talas senare i kapitlet om kyrkans sociala arbete.

Kristinestad hör vad församlingsbildningen beträffar till de äldsta församlingarna i landet. Ehuru metodismen i Finland har sin upprinnelse på denna lilla ort och den såg de första själarna inbärgade och hade att bevittna motstånd och förföljelse emot de första anhängarena av vår kyrka, blev dock icke församling bildad förrän i april 1886. De första medlemmarna — ibland dessa en sådan »guldkristen» som *Christina Svanström*, grundläggaren av det första metodistiska barnhemmet i Finland, intogos såsom vi ovan nämnt av pastor Carl Hultgren vid dennes besök i Wasa och Kristinestad 1882. Men verksamheten organiserades såsom självständig först 1886. I det äldsta protokollet från församlingens tillvaro förekommer också följande anteckningar av *A. G. Edlund*: »Då detta är, vad jag tror, den första kvartalkonferensen, som hållits här, kan det vara lämpligt att omnämna, att medlemmarna i denna församling hava tillhört Wasa församling intill den 1 april 1886 — — ».

Före församlingsbildningen besöktes orten av K. J. Lindborg 1881, 1882 samt av *Gustaf Wagnsson* 1883—1886. Denna sistnämnda besökte från sitt arbetsfält, Wasa, Kristinestad så ofta det var honom möjligt. Vad detta betyder kan endast den fatta, som vet att man hade att färdas landsväg de tio à elva milen — en färd som krävde sina 14 à

15 timmar. Inga andra förbindelser funnos. Denna nitälskan vittnar om en trohet, som hos ett yngre släkte framkallar beundran och tacksamhet.

Ett stort antal pastorer ha under de gångna årens lopp betjänat församlingen. De flesta av dem ha stannat där endast kortare perioder. Intill år 1886 stod verksamheten såsom vi här ovan visat förenad med församlingen i Wasa och sköttes den av K. J. Lindborg och Gustaf Wagnsson. Efter församlingens organisering under A. G. Edlunds ledning, som anlänt till Kristinestad direkt från skolan i Uppsala, ha följande pastorer varit stationerade där: K. J. Lindborg, tre gånger, A. G. Edlund, två gånger, Hj. Bergqvist, två gånger, K. Selin, J. E. Jarl, Anton Hultqvist, K. F. Holmström, Adolf Klingberg, J. Adelbert, Harry Hermansson, K. A. Gabrielson, Y. Järnberg, Ragnar Sandahl, och Bernh. Nylund sedan 1921.

Kristinestad har jämväl hedern av att vara den plats där det första metodistkapellet i Finland inrättades. Vi ha ej velat säga byggdes, enär kapellet bestod av ett vanligt bostadshus, som *Gustaf Bärnlund* inköpte och överlät till metodismen mot en ringa penning. Skada nog befinner sig detta hus icke längre i vår ägo. Det såldes, när den nuvarande kyrkan planlades och uppfördes år 1900, ehuru församlingen därvid kom att få sin kyrka flyttad från stadens centrum till dess utkant, dit vägen ofta kan vara nog så besvärlig.

Ifrån Kristinestad har verksamheten utbrett sig till kringliggande landsbygd. På dessa orter, vars namn vi icke här upptaga, har tidvis mycken varmhjärtad verksamhet bedrivits, ehuru resultatet

för metodismen icke är synnerligen rikt och stort. Men Guds rike i stort har fått del därav och däröver få såningsmännen glädjas.

Fältet säges förövrigt vara hårt och tungarbetat, Kanske ock det ringa resultatet beror i någon mån av de mycket täta predikantflyttningarna och säkert av den avsevärda emigrationen till Amerika.

Genom församlingen i Kristinestad har emellertid metodistisk verksamhet organiserats i Kaskö, Skaftung och Sideby. *I Skaftung* finnes kapell. I Sideby är ett sådant under byggnad. Kaskö har under en följd av år varit självständig krets och haft egen pastor. Följande pastorer ha tjänat som predikanter på kretsen: K. A. Gabrielsson, Oscar Nyqvist, Harry von Fieandt och under en del av året 1923 studeranden Paul Nyqvist.

Under tvenne verksamhetsår 1901—1903 hade en särskild krets bildats på det österbottniska fältet: *Närpes-Pörtom kretsen*, där *K. A. Holmsten* var anställd 1902—1903 såsom predikant. Men kretsen var för svag att reda sig, och medlemmarna begärde att åter få ansluta sig till Kristinestads krets.

Medlemsantalet utgör år 1923 i Kristinestad 33 och på Kaskö-Närpes kretsen 22. I Skaftung är medlemsantalet omkring 20.

Skaftung-kretsen är ett av Inre missionssällskapets första fält och ett som lämnat rika skördar. Följande predikanter ha haft vården om verksamheten: K. A. Gabrielsson, Yrjö Järnberg, Ragnar Sandahl, Edw. Sandblom, och sedan 1923 Sixten Hult.

År 1917 inköptes en mindre gård och inreddes till kapell samt bostad för predikanten. Broder Järnberg utförde där ett arbete, som lämnat bestående

frukt — detta sagt utan att därmed på minsta sätt förringa värdet av de andras arbete.

Året 1922—1923 organiserades arbetet till självständig församling under pastor Edw. Sandbloms ledning.

Ekenäs metodistförsamling har stått och står ännu i främsta ledet bland våra församlingar i Finland. Verksamheten där daterar sig ända från första tiden av pastor B. A. Carlsons arbete i Helsingfors. Inbjuden besökte han nämligen Ekenäs redan i början av nov. 1884 och fick predika i läroverkets samlingssal. Verksamheten tog så gott som genast fart. En god väckelse utbröt och fortsatte långa tider framåt samt trängde utåt bygderna, där icke så få vunnos för Gud och anslöto sig även till vår kyrka. Det kan nog icke någonsin tillfullo beskrivas det inflytande, som utgått från församlingen i Ekenäs. Den var under en följd av år i bästa bemärkelse »en stad på bärget» och, med hänsyn till stadens folkmängd, kan man tala om att stora skaror regelbundet besökte församlingens gudstjänster.

Ehuru verksamheten kort efter pastor Carlsons första besök antog regelbundna former, organiserades ej församling förrän den 5 december 1886. En s.k. klass torde ha bildats tidigare och räknade över 30 medlemmar. Redan i februari 1886 erhöll pastor Carlson en av 29 personer undertecknad skrivelse med begäran om »egen predikant, som skall av oss mottagas med tacksamhet». Denna skrivelse som bär flera aktade och värderade namn, — såsom Alb. Bodén, överstinnan E. Malm, Jonas Häggman och Maria Häggman, föräldrar till pastor J. W. Hägg-

man, Mathilda Häggman, sedermera Weckström, Joh. Weckström, under många år lokalpredikant inom kyrkan — m. fl. — tyder i varje fall på, att församling fanns innan den erhöll egen predikant och organiserades såsom självständig. B. A. Carlson talar också om att han besökte platsen regelbundet med predikan en söndag i varje månad ett helt års tid och bildade en metodistförsamling med 32 medlemmar.» Vid konferensen i Motala, där Carlson avgav sin embetsberättelse om arbetet i Finland talar han bl. a. om platsen *Ekenäs* och säger att »där har en förmanare vid namn *O. Svensson* verkat en tid på våren, och folket där har begärt att få honom till sin predikant».

Det blev ej så utan i stället träffades överenskommelse med en distriktföreståndare i Sverige, vilken avstod pastor *Peter Jeppson*, som mitt i vintern — febr. 1886 jämte A. G. Edlund anlände till Finland efter en äventyrlig färd över sjön. Den förstnämnda stationerades i Ekenäs där den goda väckelsen fortsatte och tog ny fart genom hans arbete. B. A. Carlson skriver i sin embetsberättelse 1886: Stockholm: »Broder Jeppson är nu stationerad där och befinner sig utmärkt på sitt nya arbetsfält. Skaror av folk besöka gudstjänsterna så att t. o. m. många, isynnerhet om söndagarna måste återvända i brist på utrymme.» P. Jeppson stannade tre år i Ekenäs och hans arbete följdes av glädjande framgång, så att församlingen vid årskonferensen i Visby 1889 rapporterades hava 65 medlemmar i full förening och 28 på prov och söndagsskolan räknade över 100 barn. Det året skedde predikantombyte och *And. Grönblad* från Sverige blev anställd

i Ekenäs. Framgången följde alltfort arbetet. Under året vidtogos åtgärder för att bygga kyrka, vilket företag fördes till en lycklig fullbordan år 1891. Församlingen räknade då över 100 medlemmar och dess verksamhet i omnejden var blomstrande och rik. Kyrkan har ett utmärkt läge och dessutom har församlingen ett präktigt pastorsboställe. Medlemsantalet är år 1923 77.

Under årens lopp har församlingen betjänats av följande pastorer: P. Jeppson, And. Grönblad, Herman Rabe, Johan Berg, A. J. Frost, Anton Hultqvist, Albin Janzon, Johan Melin, Hj. Bergqvist, Fritz Larson, Carl Lindström, Arvid Björklund och Ragnar Sandahl 1921 —.

Från Ekenäs har metodismen utbrett sig till Hangö och landsbygden omkring staden samt till den krets som innefattas i den nuvarande »Kariskretsen». Det har funnits tider i denna församlings historia, då dess inflytande genom pastorer och medlemmar trängde långt utom staden. Väckelsens eld fördes ut såsom det skedde i den apostoliska tiden. I synnerhet bereddes nådefulla besökelsetider för *Brödtorp* och *Billnäs*, där icke så få grepos av väckelsens ande och kommo till tron. Namnet *Borg* står ljust och strålande i metodismen från den tiden och orten. Vördnad och kärlek samla sig alltfort omkring det ålderstigna paret. (Fru Borg avled i nov. 1923). De möten som höllos i Borgs hem i *Brödtorp* ha givit rika skördar för Guds rike och metodismen i Finland. Vid ett av dessa möten blev bland andra nuvarande distriktföreståndaren för finska distriktet *K. F. Holmström* vunnen för Gud. Och han har i sin ordning fått tjäna till

välsignelse den Gud han gav sitt liv åt i den enkla stugan.

Och arbetet bar frukt ej blott *nedåt* bland lantbruksarbetarena utan jämväl *uppåt* bland dåvarande ägarena av Brödtorp och Billnäs, vilka, sedan de fått lära känna metodismen och komma i beröring med dess representanter, ställde sig förstående mot rörelsen.

Denna rikt välsignade verksamhet utfördes, vad predikan beträffar, genom pastorerna i Ekenäs, vilka ofta reste ut till dessa platser för några dagar. Av en som med omsorg fört bok över mötena, som höllos på den kretsen har jag fått veta, att under åren 1881—1909 ej mindre än *300 predikningar* höllos där under dessa år. Anteckningarna, som jag genomgått, upptaga dag och tid för mötet samt namnet på predikanten och mycket ofta även texten, som vid tillfället behandlades. Så rikt utvecklades arbetet i Brödtorp, att distriktföreståndaren ansåg sig böra ordna verksamheten till en självständig krets med egen kvartalkonferens, som organiserades vid ett möte den 12 nov. 1895, vilket leddes av pastorerna *N. J. Rosén* och *H. Rabe*. Tanken med denna anordning var väl att sända dit en predikant, men detta kom aldrig att ske av orsaker, som jag ej kunnat utforska. Sedermera har verksamheten så gott som fullständigt upphört i Brödtorp och verksamheten i Billnäs gått över i andras händer men i Ingå fortsättes densamma sedan år 1900, då vännerna Borg flyttade dit.

Hangö. Distriktföreståndaren N. J. Rosén skriver uti sin embetsberättelse till årsmötet 1894: »Med Ekenäs äro förenade flere viktiga platser, bland andra

Hangö stad -- — —. Hangö stad är säkert en framtidsstad. Finlands förnämsta badort är där, som besökes av människor från när och fjärran, särskilt från Petersburg. Gud har även där (i Hangö) givit oss en öppen dörr för ordets predikan, och här borde vi taga tillfället i akt och med större kraft bedriva verksamheten. — — Några trofasta medlemmar finnas även i Hangö ävensom flere vänner till vår verksamhet, vilka bedja och kämpa med oss för evangelii framgång.»

Men detta var såsom vi nogsamt kunna förstå icke början till metodismen i Hangö. För att finna början måste vi gå tillbaka i tiden några år. Den står i förbindelse med väckelsen i Ekenäs och omnejd. Från år 1887 kom Hangö med bland de platser, som regelbundet besöktes av vår kyrkas pastorer, vilka hade hand om arbetet i Ekenäs. Det är ju uppenbart, att Hangö ej kunde få besök så ofta som saken krävde, då samma pastor utom Ekenäs även hade att regelbundet besöka Brödtorp och andra orter. Men en gång i månaden och stundom oftare besöktes Hangö, och det predikade ordet bar frukt. De personer, som förenade sig med Metodistkyrkan, anslötos till Ekenäs församling, där de stodo tills församlingen bildades år 1895, under den tid Herman Rabe var pastor i Ekenäs och N. J. Rosén var distriktföreståndare. Hangö erhöll dock icke egen predikant förrän år 1898, då K. L. Lundqvist blev utnämnd såsom pastor för den lilla församlingen, vilken ditintills skötts av pastorn från Ekenäs. Efter pastor Lundqvist, som betjänade församlingen i två år, ha följande pastorer vårdat församlingen: K. F Holmström, Hj. Berg-

qvist, Ad. Klingberg. K. F. Åhlén, Ludvig Larsson, Harry von Fieandt, Karl Karlsson, Torsten Ekholm och Yrjö Järnberg från 1923.

Församlingen, vars medlemsantal är 61, äger en liten vacker kyrka, som uppfördes 1898 av enskild person såsom minneskyrka över hennes avlidne man. Det dröjde likväl i tvenne år innan kapellet överlämnades åt Metodistkyrkan, vilket skedde år 1900 och den 1 juli det året blev helgedomen invigd av past. N. J. Rosén, J. W. Häggman och P. Frost.

I det vackra kapellet finnes en minnestavla, på vilken följande läses:

Uppfört till minne af
Robert von Haartman
† $^{17}/_{2}$ 1896.

Välsigna Din tjänares hus att det blifver evinnerligen för Dig. 1 Krön. 17:24.

Från Hangö har metodismen förts till landsbygden närmast staden och på flere av dessa orter ha vi fått se Guds härlighet uppenbaras. Det sociala arbetet har tagit fast form i barnhemsverksamheten, som organiserades 1918. Men därom i annat kapitel.

Åbo. Den metodistiska verksamheten i rikets andra stad — fordom själva hjärtat av Finland och »kulturens vagga», genomfartsorten för all förbindelse västerut — har rätt gamla anor. De första spåren av den gå tillbaka till år 1881 och stå i förening med en rätt så sällsam händelse. *K. J. Lindborg*, som predikade i Wasa, hade ock börjat ut-

giva en tidskrift, i vars provnummer han infört en artikel av Rosenius: »*Några ord om vilken som skall predika evangelium*». För denna artikel, såväl som för sin verksamhet i Wasa blev Lindborg kallad att ståndа ansvar inför högvördiga domkapitlet i Åbo. Det var sent på hösten och båten blev fördröjd så att Lindborg kom två dagar efter inställelsedagen. Han uppsökte domprosten men blev av honom sänd till biskopen. Denne tog emot honom humant och vänligt, vilket domprosten icke lär ha gjort. Det var en lördag, och biskopen kallade Lindborg att inställa sig på måndagen samt tillade: »Gå nu inte och ställ till någon oro här i Åbo över söndagen». — Men Lindborg hade redan lovat predika och trots biskopens varning predikade han tvenne gånger på söndagen. Var dessa predikningar höllos känner jag icke till och icke heller att de åstadkommo någon oro i lägret.

Lindborgs besök i Åbo synes icke heller ha haft några följder med hänsyn till metodismen, ty sedan höres ingenting om metodistisk verksamhet förrän i början av år 1886, då pastor B. A. Carlson vart inbjuden att predika hos handlanden Pousar. Han blev vid samma tillfälle uppmanad att upptaga verksamhet och organisera församling. En lokal förhyrdes också genast och ställdes i ordning. Men när den skulle invigas fick Carlson genom polismästaren förbud och tillsägelse att inhibera de till invigningssöndagen i tidningarna annonserade predikningarna. Men därom senare.

Verksamheten tog emellertid fart. Vid konferensen år 1886 säger Carlson i sin årsredogörelse »att denna rätt betydande plats måste vi med det sna-

raste besätta med predikant». — Påföljande år talar han om, »att lokal blivit förhyrd för tre år framåt, att arbetet begynt, att platsen underhållits med predikan från Helsingfors och att Guds ord har synbarligen verkat på åhörares hjärtan».

I sept. 1887 bildades församlingen med en grupp av 35 personer; tvenne söndagsskolor, en svensk och en finsk, voro i verksamhet och hade 70 barn. Under det året anställdes där en ung man, K. E. Schildt som predikant och hade god framgång. Redan påföljande år — 1888 — blev J. W. Häggman anställd där som pastor och »verksamheten vann framgång och stort anseende» står det i distriktföreståndarerapporten. Nästan från början av Häggmans arbete i Åbo utvecklade sig detta tvåspråkigt och bildar nu två självständiga församlingar, en svensk och en finsk. År 1889 kunde en bättre och större predikolokal förhyras — f. d. nykterhetsföreningens lokal. Medlemsantalet hade ökats väsentligt det året och uppgick till 55 personer vid tiden för konferensen. J. W. Häggman stannade kvar ännu tre år, under vilka verksamheten utvecklades på ett glädjande sätt. Söndagsskolan växte, så att den angavs år 1891 såsom den största i Finland. Medlemsantalet steg till 70 och början hade gjorts med insamlingar för en blivande kyrka. Sedan 1892 då Häggman flyttade, ha följande pastorer varit anställda där: A. Hultqvist, E. Björnberg, Hj. Bergqvist, P. Frost, O. Andersson, Ad. Klingberg, H. H. Aulanko, Carl Lindström, Walter Hülphers och Fritz Larson fr. 1923. Hülphers verksamhet i Åbo omfattar 14 år.

Församlingen äger en av landets vackraste kyrkor och i förening med denna en värdefull egendom.

Kyrkobyggnadsfrågan i församlingen har genomgått alla utvecklingsgrader från den första begynnelsen med hänförelse och förhoppning 1890—91 till hopplösheten inför det omöjliga, såsom det syntes för människor. Men någon tid efter det pastor W. Hülphers 1909 tillträtt pastorsbefattningen i församlingen, begynte han tänka och planlägga för en kyrka. Visserligen såg det mörkt ut, men Gud hade givit honom förvissning om, att det skulle gå och så yppades ett tillfälle år 1910 att inköpa den egendom, där kyrkan nu står. Denna blev färdig och invigdes Palmsöndagen 1912. På grund av församlingens ringa ekonomiska bärkraft återgick år 1911 en del av egendomsköpet av 1910, och församlingen behöll endast den del på vilken kyrkan är uppförd. Men år 1920 i dec. inköptes på nytt samma fastighet.

Ifrån Åbo har metodismen utbrett sig till skärgården utanför Åbo bl. a. till Nagu, där ett kapell uppfördes 1917, vilket använts isynnerhet för sommarkolonien. Några få medlemmar finnas på dessa orter. *Dalsbruk*, som sedermera blivit avskild som självständig församling, är ett av Inre Missionssällskapets fält, men besöktes först av pastor Hülphers från Åbo. Pastor K. A. Gabrielsson är anställd i Dalsbruk sedan 1919. Kyrkan byggdes år 1921.

Församlingens i Åbo rätt betydande sociala verksamhet omtalas i annat sammanhang.

Wiborg, landets utpost åt öster och en i många hänseenden märklig stad, kanske mest för sin kosmopolitiska karaktär. Där har också metodismen rätt så gamla anor, och har f. n. en ganska stark position inom den finskspråkiga delen av stadens

befolkning. Sedan långa tider tillbaka har ju svenskt tungomål och svensk befolkning varit i stark minoritet och numera är det endast en liten spillra kvar därav.

Wiborg omtalas första gången i metodismens historia uti B. A. Carlsons embetsberättelse i juli 1889. Däri säges: »I Wiborg har jag predikat fem gånger under detta år. Sällan har jag predikat evangelium för ett mera tacksamt folk än där. En god predikant borde för länge sedan varit stationerad där, men därtill hava vi ännu ej haft förmåga.»

Dessa predikningar torde ha hållits i Stadshotellets festsal.

Så synes en tid av motgång och svårigheter ha inträtt för arbetet i Wiborg, enär ingen anteckning ens om predikobesök finnes i vederbörande årsrapporter åren 1890, 1891. Platsen torde dock ha besökts av pastor Rabe från Helsingfors. Orsakerna till svårigheterna ligga sannolikt inom det språkliga området och enär ingen lokal för predikan stod att uppbringa. Omsider blev en folkskollärare *H E Fagerlund* vunnen för Gud och 1892 blev en församling organiserad av pastor Joh:s Roth, som då var distriktföreståndare. Vid årsmötet i Stockholm 1893, under biskop J. W. Joyce ledning, omtalar *Roth* verksamheten i Wiborg med följande ord: »Största antalet provmedlemmar hava vi fått mottaga i *Wiborg* och *Nikolaistad:* på den förra platsen 59 —».

Verksamheten hade sålunda tagit fart. Det stora antalet medlemmar torde bero därpå, att ovannämnda Fagerlund hade med en av honom tidigare bildad friförsamling anslutit sig till metodismen. Väc-

kelsens ande vilade över arbetet, som förestods av Fagerlund, och år 1893 vid årsmötet i Helsingfors omnämner Roth arbetet med dessa förhoppningsfulla och segervissa ord: »I Wiborg har Gud även i år rikligen välsignat vårt arbete. I församlingen har nästan ständigt väckelse förekommit under året. Då jag vid ett tillfälle predikade i Wiborg stodo 23 personer upp efter predikan och begärde förböner och gåvo tillkänna, att de sökte sina själars frälsning. En större predikolokal har under året blivit förhyrd för våra gudstjänster. Församlingen, som nu räknar 34 medlemmar på prov och 80 i full förening består nästan uteslutande av finsktalande personer. — Utsikterna för framgång äro goda, men vi äro i stort behov av en kyrka, ty vi kunna ej få hyra någon sal, stor nog att rymma de skaror av åhörare som samlas —».

Vid denna konferens tillsattes Harald Fagerlund fortfarande som församlingens pastor och Matti Lehtonen såsom biträdande pastor. Ett år senare — årsmötet 1894 — kunde man även glädja sig åt segerbudskap. Församlingen hade vuxit till 140 medlemmar och synes ha åtnjutit ett gott anseende bland höga och låga. Länets guvernör var saken varmt tillgiven och deltog mycket ofta uti församlingens möten.

Vid samma konferens talar distriktföreståndaren — då *N. J. Rosén* — om att det är »alldeles nödvändigt att det året anställa en svensktalande predikant i Wiborg, som på samma gång han egnar sig åt arbetet där, även kunde besöka Petersburg samt Fredrikshamn».

Detta skedde också, i det att pastor *August Ek* utnämndes till pastor för den svenska delen av ar-

betet. Harald Fagerlund hade »Wiborgs krets» och Matti Lehtonen blev »finsk evangelist». Med det året ingick vad vårt svenskspråkiga arbete angår den lyckligaste tid vi intill nu hava haft i Wiborg. Församlingen åtnjöt stort anseende och växte i antal och kraft. Efter August Ek ha såsom predikanter i svenska församlingen varit anställda K. L. Ahlgren, N. J. Rosén (1904—1921), Nils Hulth (1921—1922) och Rosén åter 1922—1923 och från 1923 — Valentin Borg.

Den första svenska församlingen som haft en sådan underbart rik utveckling dog ut och arbetet lämnades sedan Ahlgren varit där ett år. På hösten 1907, då Wiborg åter kom upp på svenska fältet med Karl Hurtig såsom distriktföreståndare bildades en ny svensk församling, som vid konferensen 1908 bestod av 22 medlemmar, och vid konferensen 1923 räknade den 57 medlemmar.

År 1919 inköptes en stor och särdeles god tomt vad läget beträffar. Den inköptes för »att därigenom bereda plats för svensk, finsk och rysk verksamhet». På denna plats hade svenska församlingen i många år haft sin förhyrda predikolokal. Huru frågan kommer att slutligen lösas är i detta nu ovisst om tomten skall bebyggas med en eller två kyrkor.

Pastor N. J. Rosén har såsom ovan framgår varit den svenska församlingens pastor i 18 år och samtidigt varit distriktföreståndare för Helsingfors distrikt i åtta år och det var genom hans omsorg som ovannämnda tomt blev inköpt.

Om metodismens utveckling på det finskspråkiga området i Wiborg berättas i avdelningen om det

finskspråkiga arbetet i landet. Där finnas nu tvenne finskspråkiga församlingar.

Lovisa. Samma år som verksamheten i Wiborg tog sin början bildades metodistförsamlingen i Lovisa. Detta skedde vid ett möte den 30 juli 1889. Därom läsa vi i Nya Budb. N:o 8 för sagda år: »Pastor Hj. Bergqvist från Åbo besökte söndagen den 30 juli Lovisa, där han predikade och ledde nattvardsgång. Vid samma tillfälle intogos 14 personer i full gemenskap med kyrkan, och kan detta betraktas som organiserandet av en metodistförsamling i nämnda stad. Några provmedlemmar vunnos även vid sagda tillfälle.»

Denna intagning var uppenbarligen ett resultat av ett arbete, om vilket jag dock ej funnit någonting skrivet. Men i Guds bok står det nog därom också ty där står allt gott tecknat. Det första banbrytande arbetet utfördes genom tillfälliga besök i staden. B. A. Carlson besökte Lovisa redan 1891 och möjligen besöktes orten även av andra metodistpredikanter åren 1892—1894. Vid årsmötet i Wasa 1894 erhöll nämligen platsen sin första ordinarie predikant — K. J. Lindborg. Han stannade där i tre år och hade att besöka även Borgå och isynnerhet *Kotka* samt landsbygden omkring Lovisa. »Under dessa tre år var det ofta bekymmersamt med ekonomien, ty intet anslag från missionssällskapet ficks för platsen, utan skulle vårt underhåll huvudsakligast bero på kollekterna» säger Lindborg.

Sedan stod Lovisa utan egen predikant från år 1897 till år 1900 och arbetet uppehölls genom tillfälliga besök av olika pastorer. Det var vid ett

sådant besök som församling organiserades såsom vi ovan omtalat. År 1900 blev Harras H. Högman — sedermera Aulanko — ditsänd och så har verksamheten lugnt och sakta fortgått. Följande ha betjänat församlingen såsom pastorer utom de två redan nämnda: K. F. Holmström, Ad. Klingberg, (två perioder, tillsammans 11 år), Carl Lindström, Hj. Bergqvist, K. F. Andersson och Oskar Nyqvist från år 1920.

Församlingen har ett litet stämningsfullt kapell — det minsta i landet. Men det är en gåva från Gud och verkar som en helgedom, då man kommit in genom dörrarna. Utvändigt är huset däremot ett vanligt boningshus. Den helgedomen har sin egen lilla, rörande historia, som vittnar om Guds underbara vägar och människors tacksamhet.

Där bodde i Lovisa en handlande A. F. Nyberg och hans hustru — gudfruktiga och för Guds sak intresserade. Mannen hade vid något besök i Helsingfors varit i tillfälle att höra en metodistpredikant och blivit därvid så intresserad, att han inbjöd till besök i Lovisa samt ställde sin stuga till förfogande. Makarna överlämnade sedermera genom gåvobrev sin lilla gård till Metodistkyrkan och där inreddes under pastor Carl Lindströms tid år 1906 »en ändamålsenlig och vacker predikolokal» — såsom distriktföreståndaren G. A. Gustafson beskriver den i sin årsrapport. Byggnaden innehåller även en liten predikantbostad om två rum och kök.

Med verksamheten i Lovisa har förknippats arbetet i Kotka och Borgå tills dessa blevo självständiga församlingar. Utom detta ha i Lovisa stationerade predikanter verkat i byarna runt omkring

staden samt bedrivit sjömansmission i *Valkom.* Denna mission har tidvis varit rätt blomstrande men led avbräck vid krigsutbrottet och har sedan dess praktiskt taget legat nere.

Församlingen består av 25 medlemmar.

Jakobstad. Metodismens verksamhet i denna stad har genomgått icke så få växlande öden, beroende på en del omständigheter, som vi icke här kunna redogöra för, och kanske även i brist på klarhet och målmedvetenhet. Rätt tidigt kom Jakobstad upp i förteckningen på de orter, dit metodistkyrkan ville föra evangelium. Stadens läge — nära Gamlakarleby, där jämte Wasa metodismens första segrar vunnos, förklarar till dels att tanken på Jakobstad kom upp. Å andra sidan måste man beklaga att den mänskliga svagheten kunnat hindra Guds verk så, att det är först i senare år församlingen kommit till stadga och fasthet.

Jakobstad omnämnes icke i någon distriktsföreståndares rapport förrän år 1903, då staden angives med hänsyn till vår kyrkas arbete, såsom hörande till »Gamlakarleby krets». J. E. Jarl, som det året hade ansvaret för arbetet i Gamlakarleby hade besökt Jakobstad regelbundet och predikat där. En god sal hade blivit förhyrd på en tid av fem år och på inredning och hyra fanns ingen skuld. Medlemmarna voro få, men »däremot hade vi många vänner» och utsikterna för framgång voro ljusa.

År 1904 blev Jakobstad skild från den gamla kretsen och fick i Otto Serenius sin egen predikant, som nog gjorde sitt bästa i början. Den 15 nov 1904 organiserades församling med ett medlemsantal av 14 personer, som tidigare innehaft medlemskap,

somliga i Gamlakarleby och andra i Wasa. Under första verksamhetsåret ökades den lilla gruppen med några personer.

Men motigheter tillstötte genast. Församlingen blev utan predikolokal och mötena torkade in. Predikanten köpte på eget bevåg och i eget namn ett hus samt satte i gång ombyggnadsarbeten. Men av det hela blev det endast en lång och otrevlig historia.

Jakobstad förenades därefter på nytt — 1906 — med Gamlakarleby och kom då under Oscar Anderssons insiktsfulla ledning. En ny och rymlig predikolokal kunde uppbringas och förhyrdes för tre år framåt. Stormen lade sig och församlingen kunde åter glädjas åt framgång. År 1908 erhöll Jakobstad åter egen pastor i det att K. J. Lindborg blev utnämnd för platsen. Följande pastorer ha haft vården om Jakobstads församling: Otto Serenius, Oscar Andersson, Frithiof Åhlén, K. J. Lindborg, K. A. Gabrielsson, H. Hermansson, Yrjö Järnberg, O. Nyqvist, V. Wickström och från 1923 Edw. Sandblom. Medlemsantalet är 30.

År 1922 under pastor V. Wickströms verksamhetstid köpte församlingen en välbelägen gård, med tillräcklig tomtplats för ett blivande kapell.

Från Jakobstad har metodismen förts till Skutnäs. Både barnhems- och diakonissverksamhet startades på hösten 1922 och ha varit till stor välsignelse.

Borgå. Jag har ofta, medan jag tecknat dessa blad ur kyrkans historia kommit att tänka på Jesu ord: »Vinden blåser vart den vill». Församlingen i Borgå är ännu icke 20 år, ehuru det är omkring 40 år sedan platsen omtalas såsom ett av de fält

dit metodismen kallats. Uti sin första embetsberättelse från Finland avgiven vid konferensen i Motala år 1885, skriver B. A. Carlson: »Jag har under året haft inbjudan att komma till — — *Borgå*, och *Forsby* och *Sibbo* — —».

Och platsen besöktes nog ehuru jag ej kunnat utforska när detta skedde första gången. En och annan medlem av vår kyrka inflyttade dit och förde med sig intresset för sin kyrka, men någon organiserad verksamhet upptogs dock icke förrän år 1906 då Karl Hurtig var distriktföreståndare och lyckades anställa Fritz Larson där. Vid hans ankomst till Borgå fanns där endast en medlem tillhörande vår kyrka. Men Larson grep verket an i tro och hopp och med hänförelse och han blev snart känd i hela staden samt lyckades vinna icke så få själar för Guds rike och metodismen. Det var lyckliga och framgångsfulla år, under vilka de första insamlingarna gjordes för en blivande kyrka. Efter Fritz Larson ha följande pastorer haft vården om församlingen: Arvid Björklund, Ludvig Larsson och sedan 1923 Verner Wickström.

År 1920 inköptes Nykterhetsvännernas hus och egendom, som på hösten 1923 ombyggdes till kyrka. Församlingen har nu 34 medlemmar och dess pastorer ha egnat sig efter måttet av sina krafter åt ett energiskt och välsignelsebringande arbete ute på den rikt befolkade bygden omkring staden.

Men *Forsby*, varest metodismen under sina första år i landet, hade en liten församling med en rätt så blomstrande verksamhet, utan att dock någonsin ha haft förmånen att få en hos dem stationerad predikant, finnes icke mera bland de fält, där vi ha någon

verksamhet. Jag skall ej uttala mig vidlyftigt härom, då man lätt kan begå misstag vid omdömet om orsakerna till ett sådant slut på en blomstrande verksamhet. Men det synes mig dock, som skulle man ha att söka orsaken till tillbakagången — utom i bortflyttningar — däri att verksamheten ej togs om hand av en predikant.

Enahanda är förhållandet med *Sibbo*, där vi redan i början på 1880 talet hade en liten grupp medlemmar som blivit intagna vid något besök K. J. Lindborg gjort där. Dessa medlemmar kommo sedan att stå i Helsingfors, men då dess predikanter synes ha fått händerna fulla av arbete å andra håll, blev den delen av fältet ej vederbörligen tillgodosedd med det resultatet, att fältet tagits in av andra frikyrkliga organisationer.

På flere orter i landet begynte metodismen genom de svenskspråkiga, men ha sedermera övergått till finskspråkig verksamhet och beskrives i en följande avdelning. Bland dessa platser må här nämnas *Björneborg, Uleåborg, Tammerfors, Kotka, Kuopio.* På alla dessa orter finnas avsevärt starka finskspråkiga metodistförsamlingar, med egna kyrkor och kapell.

III

KYRKANS ORGANISERING OCH LEGALISERING I LANDET.

Kyrkans utveckling i landet erinrar om Herrens liknelse (Matt. 13.) »Himmelriket är likt ett senapskorn som en man tager och lägger ned i sin åker. Det är minst av alla frön, men när det har växt upp, är det störst bland kryddväxter; ja, det bliver ett träd, så att himmelens fåglar komma och bygga sina nästen på dess grenar.» Det såg ej mycket ut för världen när de genom Metodistkyrkan omvände sjömännen började vittna om sin Frälsare uppe i Österbotten. Ej heller var det stort, när Bärnlunds kapell i Kristinestad vigdes in — en liten stuga med kammare och kök. Men detta frö har nu vuxit ut till ett träd, vars grenar sträcka sig ut över hela landet i alla riktningar.

Vad själva organisationen beträffar har verksamheten genomgått alla de olika former, som metodistkyrkans statuter känna till. Såsom vi sett var verksamheten under och omedelbart efter grundläggningsperioden en del av »Stockholms distrikt». Sedermera år 1885 blev Finland ett självständigt distrikt, men utgjorde en del av Sveriges årskonferens. Pastor B. A. Carlson var distriktföreståndare intill år 1891. Så fortgick arbetet under en följd

av år, rika på växlingar. Det utbreddes till nya orter med varje år och nya krafter kommo till. Med utvecklingen vaknade emellertid tanken på självstyrelse. Bandet mellan Sverige och Finland skulle vad ledningen beträffar lösas, icke genom yttre slitningar utan enligt naturens lag. Det första steget därtill togs under verksamhetsåret 1891—1892, då under distriktföreståndaren *Joh:s Roth's* ledning en distriktkonferens bildades. Denna höll sitt första sammanträde i Ekenäs under april 1892. Därvid beslöts att insända en begäran till Generalkonferensen 1892 att få ombilda verksamheten till vad som på metodistspråket kallas »*Egen mission*». Till detta beslut kom man vid mötet efter det frågan härom »diskuterats livligt både enskilt och offentligt». Begäran beviljades, varefter frågan författningsenligt framfördes vid Sveriges årskonferens i Göteborg 1892, där begäran blev enhälligt antagen på fjärde dagens — den 22 augusti — sammanträde.

Den 25 augusti hölls i St. Paulskyrkans lilla sal i *Stockholm* missionens första sammanträde under biskop *J. W. Joyce* ordförandeskap, då arbetet organiserades till egen mission. Av de i Finland stationerade predikanterna voro endast Joh:s Roth, N. J. Rosén och Herman Rabe närvarande. I sammanträdet deltogo också J. M Eriksson och B. A. Carlson, vilken vid denna tid var pastor i St. Paulskyrkan.

Nästa steg uti utvecklingen togs elva år senare 1903 vid årsmötet i Tammerfors, då missionen blev s. k. missionskonferens. Förberedelserna härför hade pågått under några år och begäran härom hade

framställts redan år 1901, men biskopen vägrade då sanktionera beslutet, enär icke för honom tillräckligt talande skäl för en fullständig och organisk skilsmässa med Sveriges årskonferens förelågo.

Arbetets utveckling i landet gick emellertid i sådan riktning, att biskopen ansåg sig böra sanktionera ett av missionens predikanter år 1903 fattat beslut om skiljsmessa. Förslaget härom hade vunnit erforderliga $^2/_3$ röstmajoritet. Den skrivelse i vilken biskopen avgav sin förklaring till beslutet, är så pass märklig, att jag anser den bör anföras här. Den har följande lydelse i en av mig verkställd översättning från det engelska originalet:

»FINLANDS MISSIONSKONFERENS.

År 1901 vägrade biskopen, som satt ordförande att erkänna organiserandet av Finlands Missionskonferens. Kyrkans tillväxt i Finland sedan dess synes ju knappast rättfärdiga en ändring av detta beslut vid denna tidpunkt. Lekmannaelementet inom Missionen har icke visat någon iver för saken. De svenskspråkiga bröderna från Sverige, som äro förenade med Missionen, ha energiskt motsatt sig erkännandet av en Missionskonferens för närvarande. Och likväl äro samma svenskspråkiga bröder personligen ivriga att få återvända till Sverige, även om Missionen här i landet förbleve en del av Sveriges årskonferens. Och Sverige har icke tillräckligt många män för att tillgodose sitt eget fält med nödvändigt antal pastorer.

Där finnes i Finland omkring 1,048 medlemmar och provmedlemmar — en ökning av omkring 12

procent på tre år. — Denna ökning har huvudsakligen vunnits i de finska församlingarna. Många av dessa medlemmar äro av svenskt ursprung, men nästan alla födda i Finland, tala finska språket, tillhöra politiskt Finland och vänta att dö i Finland. Av sexton predikanter, som nu tillhöra Missionen, äro åtta födda i Finland och åtta i Sverige.

Alla äro ense därom att arbetet i Finland i framtiden kommer att bli ett arbete bland finnar. Av Finlands till 2 och ½ miljon uppgående befolkning äro endast omkring 300,000 från Sverige. Fältet är finskt och icke svenskt. En nära förbindelse med Sverige kan ej bibehållas för så alldeles många år till. Skilsmässa är oundviklig. Det finska språket måste utvecklas i Finland och det svenska avtaga. Vårt inträde i Ryssland såsom kyrka måste gå genom Finland. De förändringar i Finlands styrelse genom vilka den Ryska regeringen visat sitt envälde, kommer att göra det ännu mera svårt för vår kyrka att bibehålla gemenskapen med Sverige. Sympati med Sverige skall försvaga vårt grepp över Finland som ett ryskt område.

De finska brödernas outtröttliga arbete för att utveckla sin teologiska skola rättfärdiga vårt förtroende för deras nitälskan, förmåga och beslutsamhet att fostra män för det viktiga arbetet, som föreståt de finska metodisterna. Det är att hoppas, emellertid, att sådana åtgärder må vidtagas med Sveriges årskonferens, som äro egnade att bibehålla sympati och samverkan med Finlands metodister till dess det finska verket mera utvecklats, och att generalkonferensen vill giva sitt bifall till att våra få rent

svenska församlingar i Finland bli anslutna till Sveriges årskonferens.

Med tanken på dessa och andra förhållanden har jag beslutat sanktionera Finlands Missions åtgärd — genom $^2/_3$ röstmajoritet av alla avgivna röster — och förklarar att beslutet träder i kraft vid slutet av detta årsmöte, då således *Finlands Missionskonferens är organiserad.* Tammerfors den 18 juli 1903.

John H. Vincent.
Biskop.»

De medlemmar av missionen, som icke gåvo sina röster för denna anordning fingo vid samma tillfälle följande förslag igenom, vilket dock aldrig lett till någon åtgärd, enär Generalkonferensen 1904 lämnade frågan utan avseende:

»Beslutas:

att då årsmötet med $^2/_3$ röstmajoritet röstat för bildandet av Missionskonferensen, och då den ordförande biskopen har givit skäl för sitt bifall härtill begär årsmötet på biskopens tillrådan vördnadsfullt, att Generalkonferensen på något sätt må lägga den svenska verksamheten i Finland under Sveriges årskonferens vård.

B. A. Carlson. Albin Janzon. G. A. Gustafson.»

Frågan som då synes ha varit ytterst aktuell, har sedermera icke något vidare oroat sinnena. Arbetet har fortgått och utvecklats både bland de svensk- och finskspråkiga i landet.

År 1911 vid årsmötet i Wasa togs nästa helt naturliga steg i utvecklingen och arbetet organisera-

des till årskonferens — *Finlands årskonferens* — med representationsrätt i Generalkonferensen. Verksamheten i Ryssland, som under alla de gångna åren varit förenad med arbetet här, blev i sin ordning vid samma tillfälle organiserad till egen mission med G. A. Simons såsom ledare.

De säregna språkförhållandena i landet försvåra till en del arbetet. Vi ha två språk, och de vilja ej gärna sammansmälta, ty vardera gruppen älskar sitt tungomål och vill dyrka sin Gud med sång och bön på sitt språk. De gjorda erfarenheterna säga oss också tydligt, att vi skola lyckas föra arbetet framåt i samma mån som vi förstå att koncentrera oss i tvenne särskilda kolonner: en svensk och en finsk, som dock inbördes böra understödja varandra och samverka. På någon annan väg synes icke de skilda språkgrupperna och olika folkelementen kunna nås. Vi ha också redan från början styrt in på fullt klara linjer i detta avseende och innevarande år — 1923 — vid konferensen i Vuoksenlaakso delades arbetet i Finland på språklig grund efter omröstning vid konferensen i Åbo 1922. Det finska arbetet bibehåller »*Finlands Årskonferens*» och det svenska arbetet bildar »*Finlands Svenska missionskonferens*». Delningen är fullständig och vardera gruppen har självstyrelse under samma biskops ordförandeskap. Kyrkans styrelse blir dock gemensam och likaså pensionskassan. Metodistkyrkan i Finland är därmed icke delad, lika litet som den lutherska kyrkan är delad, ehuru denna får sitt svenska stift från december 1923. Den arbetar endast i tvenne olika avdelningar, på grund av de språkliga förhållandena i landet.

Då verksamheten sålunda delades i tvenne konferenser, delades det finska fältet i två distrikt: *Västra distriktet* med *Toivo Rajalinna* som distriktföreståndare och *Östra distriktet* med *K. F. Holmström* som distriktföreståndare. Det svenska fältet omfattar endast ett distrikt med *K. A. Wik* såsom föreståndare. Denna befattning innehar Wik nu andra året.

När metodismen först framträdde i Finland rådde här ingen verklig religionsfrihet. Detta förklarar, att våra predikanter utsattes somligstädes ej blott för missförstånd och vanlig elakhet utan ock för *religionsförföljelse* och trakasserier från det kyrkliga prästerskapets sida. Så blev B. A. Carlson i Helsingfors inställd såsom han själv säger i sin rapport till konferensen 1885 »inför laga domstol, där jag formligen erhöll förbud att vidare uppträda i staden med religiösa föredrag». — Intressant är dock att se huru Herren gjorde detta förbud om intet för sin tjänare. Påföljande dag besökte Carlson dåvarande polismästaren General *Åkerman*, en klarsynt och human man, och förklarade för honom syftet med sin ankomst till Helsingfors samt lämnade honom ett exemplar av vår kyrkoordning. General Å. inhämtade prosten *Lyras* — då kyrkoherde i Helsingfors — mening om saken. Prosten förklarade det vara i lärouppfattningen så liten skillnad mellan *Lutherska kyrkan* och *Metodistkyrkan*, att man utan risk kunde öppna vägen för den sistnämnda. Så fick Carlson tillåtelse att bli här och predika så mycket han ville och rönte sedan många vackra bevis för att myndigheterna ställde sig förstående emot oss.

Verksamheten rönte dock motstånd på nästan varje ort dit den letade sig väg ifrån Helsingfors. Så hade vi *redan i december 1886* erhållit på olika platser ej mindre *än 5 kyrkoråds förbud*, men »vi fortsatte med Guds hjälp vårt arbete», säger Carlson.

Biskopen i Borgå, *C. H. Aloæus* en man med ett älskvärt, kristligt väsen, ställde sig förstående emot den nya verksamheten. Carlson fick på därom framställd begäran lämna biskopen en berättelse om vår kyrkas verksamhet i landet. Biskop A. sände sedermera vår biskop *J. F. Hurst* en berättelse om de religiösa rörelserna i vårt land, en uppmärksamhet som denne högt skattade

Det må dock öppet sägas här, att på det hela taget ha förståelse och välvilja mött oss i stigande grad både bland folket och myndigheterna. Enstaka undantag finnas, som framkallats vanligen av trångbröstad prästerlig nitälskan. Men därom får Herren själv döma han som känner och vet allt.

Att man också på lagstiftarehåll ville tillmötesgå de berättigade och växande kraven på utvidgad religionsfrihet, som trädde fram i tiden, därom vittnar bl. a. åtgärden Finlands regering vidtog att utgiva en dissenterlag. Denna utfärdades i november 1889. Genom denna lag öppnades möjlighet för frikyrkliga samfund att på vissa angivna villkor lagligen organisera sig. Av denna förmån begagnade sig vårt samfund genast och sökte i maj 1891 samfundets legalisering. Följande församlingar erhöllo samtidigt legalisering: Helsingfors, Ekenäs, Åbo, Wasa, och nedannämnda personer, alla tillhörande Helsingforsförsamlingen, hade undertecknat detta viktiga aktstycke, som ledde till bildandet

af *»ett Metodist-Episkopalt kyrkosamfund i Finland»*: Frans Axel Lindström, Michael Lundell, Albert Grönholm och hans hustru Carolina, Carl Strömsholm och hans hustru Kristina, Leander Mattsson, Hilda Bodén, Hulda Gyllenberg, Hedvig Gustafsson, Johan Lindgren och hans hustru Maria Kristina, Karl Blomqvist, Frans Blomqvist, Olga Selin, Johan Mauritz Cederholm och hans hustru Eva Kristina. — Samfundet fick träda i utövning av sina rättigheter den 1 jan. 1892. (Se Finlands Författningssamling av 1891 N:o 21.)

Från jan. 1923 trädde en ny »religionsfrihetslag» i kraft, genom vilken bl. a. tillförsäkras full skattefrihet för dissenters — både för inkomst och egendom samt stipuleras att inga inskränkningar i finsk medborgares rättigheter få göras rörande tjänster inom stat och kommun. Om verkningarna av denna lag är det väl ännu för tidigt att uttala sig.

Den nya lagen löser emellertid medlemmarna inom vår kyrka *från skyldigheten att betala skatt till statskyrkan i någon form*, en sak, för vilken vi fått lida icke så litet under alla dessa år t. o. m. så sent *som år 1922* och i trots av flera för oss gynnsamma utslag från Landshövdingeembeten. Likaså berättigar den nya lagen medlem inom vår kyrka att inneha vilka tjänster som hälst inom stat och kommun. Vissa lättnader äro också vidtagna för övergång från statskyrkan till annat trossamfund. Och ehuru lagen icke fullständigt löser religionsfrihetsproblemet, måste den dock betecknas såsom bättre än dissenterlagen av 1889 i det att den i ovan antydda avseenden jämställer medlemmar av dissentersamfund med personer tillhörande statskyrkan.

IV.

DEN FINSKSPRÅKIGA VERKSAMHETENS UTVECKLING.

Det erkännandet skall öppet givas de första banbrytarena och ledarena för metodismen i Finland, att de sågo på arbetet endast ifrån Guds-rikes synpunkten och läto sig icke ledas av språkliga eller andra trånga hänsyn. Därför ser man dem ock genast börja planlägga även för arbetet bland de finsktalande. Pastor B. A. Carlson t. ex. insåg och erkände öppet, att metodismens framtid i Finland ligger helt naturligt i folkets flertal. Detta innebär alls icke, att den svenskspråkiga delen av arbetet skall dö ut, ehuru så skett på en del orter såsom Björneborg, Tammerfors, Uleåborg och ännu andra orter. Det innebär endast, att utvecklingen kommer huvudsakligast att ske på finskt område.

Den finska metodismens upprinnelse står att finna i den svenska metodistförsamlingen i Helsingfors. Uti sin första embetsberättelse, avgiven år 1885 i Motala, talar B. A. Carlson om några unge män, som regelbundet besökte församlingens gudstjänster, vittnade och bådo. De voro icke metodister, men de voro omvända till Gud. »En av dessa unga män vid namn *Antti Mäkinen* har på min inbjudan predikat en gång på vår sal på *finska*

språket —». säger Carlson. I samma berättelse — 1885 — talar han om, »att vi ha stort behov av biblar och religiösa traktater på svenska, *finska* och ryska språken.»

Ett år därefter skriver Carlson i sin rapport: »Likasom apostlarna vilja vi besätta städerna först. Sedan dessa blivit besatta med predikanter, skola vi troligtvis ej behöva någon mer svensk predikant till Finland, ty vi måste med allvar tänka på, att vi med det snaraste få infödda predikanter i missionens tjänst, vilka äro fullt mäktiga landets språk, och som möjligen även kunna ryska. Våra svenska predikanter kunna blott användas i städerna vid kusten och däromkring — — —.

Ett gott ämne till predikant hava vi i vår församling i Helsingfors, en ung man, som talar tämligen väl både svenska och finska, och vars hela håg ligger åt arbetet för missionssaken. Han är infödd finne och, som jag tror, passande för missionens tjänst, men han känner sig i saknad av behövliga kunskaper och önskar för den skull att söka inträde i vår predikantskola i Uppsala, om han blott hade medel, varmed han kunde underhållas där.»

Denne unge man, vars namn var *Kotilainen*, var med även under år 1887, då Carlson startade med hjälp av lektor *Florell* och en studerande *Granit*, en predikantskola med två elever. Granit undervisade i *finska* och *svenska*. Man hade gjort sig stora förhoppningar om den unge Kotilainen, men han lämnade snart metodismen och ingick i Finska Missionssällskapets missionsskola för att utbildas till missionär. Han kom dock aldrig till hednavärlden utan efter många olika öden och växlingar

har han såsom en gammal man blivit medlem av finska metodistförsamlingen i Helsingfors.

Carlson grundade även metodistkyrkans första finska söndagsskola i Helsingfors på så sätt, att finska barn samlades i särskilda klasser i den svenska söndagsskolan. År 1885—1886 funnos tvenne sådana klasser med 16 gossar och 13 flickor. Bland de barn, som deltogo i den skolan var ock en gosse vid namn *Harras Högman*, som sedermera blev en av den finskspråkiga metodismens duktigaste talare och ledare. Harras Högman-*Aulanko* var under många år ledare för finska distriktet och grundade jämväl barnhemmet i Epilä 1911. Han dog år 1921.

På hösten 1887 blev en ung man, *J. W. Häggman* anställd i Helsingfors såsom B. A. Carlsons medhjälpare. Häggman hade blivit omvänd till Gud i Björneborg samt därstädes hjälpt *K. J. Lindborg* såsom hans tolk till finska. I Helsingfors predikade han även på finska någon gång, ehuru även hans modersmål är svenska. Han är i varje fall *den första infödda* predikanten inom metodistkyrkan i Finland, varför några ord om honom försvara sin plats här. Född i Pedersöre socken i svenska Österbotten år 1864, blev han omvänd år 1884 genom den frikyrkliga predikanten Hjalmar Braxén. Han vistades då i Björneborg, där han började en söndagsskola och samlade några lika tänkande omkring sig. År 1886 försökte han att få en frikyrklig predikant till orten, men då detta misslyckades vände han sig till B. A. Carlson, med vilken han blivit bekant på en resa i Helsingfors vårvintern 1885, och begärde att en predikant skulle sändas till Björneborg. Detta upptogs välvilligt och de

troende i Björneborg fingo löfte om predikant. Häggman hade dessförinnan vid ett besök i Tammerfors 1885 hört pastor Wagnsson predika.

Detta möte med pastor Wagnsson gjorde sitt till att Häggman sedan uppsökte B. A. Carlson för

J. W. Häggman.

att lära känna honom. Hans önskan var att vid samma tillfälle tala med Carlson om att få predikant till Björneborg, men ett äldre avtal med de frikyrklige hindrade honom därifrån, men som ovan nämnt blev därav ingenting och Carlson sände på eftersommaren 1887 *K. J. Lindborg* från Kristine-

stad till Björneborg. Han predikade till en början endast på svenska, men började snart predika genom tolk till finska. Såsom tolk tjänade folkskolelärarinnan *Hilda Forsvik* och även Häggman, vilken därjämte på uppmaning snart började predika direkt på finska.

Häggman, som innan han blev predikant hade läst på farmaceutexamen, erhöll ganska snart lokalpredikantfullmakt. Detta skedde i Helsingfors den 30 nov. 1887 »efter» — såsom det står i protokollet — »en liten, kort examen».

Broder Häggman tjänade i församlingen i Helsingfors såsom »assistent» till årskonferensen 1888, med undantag av någon kortare tid, som han fick tillbringa i Björneborg för att taga vård om den nybildade församlingen därstädes. Efter några års arbete i Åbo reste Häggman till Amerika för att studera vid det ansedda Boston-Universitetet, där han tog examen i den teologiska kursen, varefter han återvände till Finland 1897 och grundade den finska predikantskolan, vars föreståndare han sedan dess varit jämte andra arbetsuppgifter, som lagts i hans händer.

Den första finska församlingen i landet bildades emellertid i *Björneborg*, där verksamhetens början är rik på händelser. Vi ha redan sett, huru metodismen kom till den staden. K. J. Lindborg anlände dit på eftersommaren 1887 och började, brinnande i sin ande, predika Kristi evangelium. Såsom ovan omtalats predikade han även för finsk publik genom tolk. Ordet hade framgång och många själar blevo frälsta. B. A. Carlson kunde berätta i sin årsrapport år 1888 »att vi under året bildat en förening,

som nu räknar 60 medlemmar». Lindborg säges ha gjort ett gott verk, men haft hela tiden att såsom Paulus i Efesus »kämpa mot vilda djur». Ingenstädes i Finland rönte metodismen ett sådant motstånd som i Björneborg. Det gick ända därhän, att en lista fördes omkring på krogar och annorstädes för att samla underskrifter för att få bort Lindborg från staden. Kyrkorådsförbud utfärdades också kort därpå mot honom och vårt arbete, men då Lindborg vädjade till högre myndighet, fick saken förfalla och verksamheten fortgå.

Under tiden frälste Gud många själar och de troende förökades i kraft och antal.

Bland de omvände omtalas uti redogörelserna för arbetet åren 1889 och 1890 en finsk student — *Kaarlo Werner Wikki* — som till sistsagda år hade blivit lokalpredikant samt tänkt sig bli metodistpastor. Uti redogörelsen för nämnda år skriver Carlson med anledning härav: »Vi äro särskilt tacksamma mot Gud, att han sänder oss förhoppningsfulla unge män, som äro fullt mäktiga landets språk, ty vår verksamhet i Finland fordrar numera endast sådana, emedan de finsktalande allt mer och mer öka våra församlingar, och i somliga församlingar, såsom Björneborg, äro alla våra medlemmar finsktalande.»

Församlingen i Björneborg, som nu räknar 56 medlemmar har egen vacker och rymlig kyrka. Predikant i församlingen är Anton Puhakka. Med Björneborg är verksamheten i Raumo förenad.

Den andra i ordningen av de finska församlingarna kom till stånd i *Åbo* år 1888 genom pastor *J. W. Häggman*, som sändes dit från Helsingfors.

B. A. Carlson skriver år 1889: »Vår unge broder J. W. Häggman har utvecklat en framgångsfull verksamhet både bland *finnar* och *svenskar*. — — — — Broder Häggman har lyckats organisera två söndagsskolor, en svensk och *en finsk*.» —

En fristående, självständig finsk församling kom emellertid icke till stånd då utan verksamheten bedrevs under en del år med två språk. Sedan lämnades det finska arbetet några år, emedan predikanter med kunskap i finska saknades. Men år 1904 kom Åbo upp på finskspråkiga fältet jämte den lilla svenskspråkiga församlingen. Men detta fortgick endast ett par år, varefter fullständig delning ägde rum år 1906, då *Pietari Pennanen* fick taga hand om det finska arbetet. Uti sin årsredogörelse skriver distriktföreståndaren Harras H. Aulanko år 1908 om arbetet i Åbo följande: »Vår därvarande församling *är alldeles ung*. För första gången har någon av våra bröder fått uteslutande egna sig åt verksamheten bland de till tusenden uppgående finsktalande befolkningen.» Den första finskspråkiga kvartalkonferensen hölls den 15 augusti 1908. Församlingen delade lokal med den svenska församlingen emot »skälig hyra», såsom det står i årsberättelsen.

Församlingens medlemsantal uppgår nu till 41 personer. Pastor i församlingen är i år (1923) *Otto Collanus*. Församlingen bor fortfarande i hyrd lokal. Verksamheten i *Salo* är förenad med Åbo församling.

Den tredje finska församlingen organiserades i Helsingfors, där det *finska arbetet* ordnades år 1891 på hösten av den svenska församlingen, som i pastor

N. J. Rosén fått ny pastor just det året. Denna finska verksamhet bedrevs uti en sal på Båtsmansgatan 12, som förhyrdes av svenska församlingen »för att bättre nå de arbetande klasserna». En lokalpredikant *Edv. Kukkasela* fick först hand om arbetet och skötte det i tre månader eller tills församlingen av ekonomiska skäl blev tvungen att lämna lokalen. — Så stannade arbetet av men upptogs på nytt 1893, då verksamheten bereddes rum i den svenska församlingens nya lokal, Högbergsgatan 41. *Kukkasela* anställdes på nytt och sedermera fick *Matti Lehtonen*, som genomgått predikantskolan, uppdraget att vårda det finska arbetet, som utvecklades så att broder Lehtonen kunde i april 1894 tala om att salen var till trängsel fylld av folk vid alla möten, att 17 personer ingått på prov, att syförening och sångkör blivit bildade.

Distriktföreståndaren N. J. Rosén berättar om saken uti sin årsredogörelse till årsmötet i Wasa 1894 följande: — — »Två finsktalande lokalpredikanter hava under året arbetat turvis på platsen och arbetet har krönts med rätt god framgång. En härlig väckelse pågick en längre tid efter jul, och hade man kunnat ägna arbetet vederbörlig tillsyn, skulle det nog lämnat ett mycket gott resultat. Emellertid är *grunden nu lagd till en finsk metodistförsamling i Helsingfors* — — —.

Då bristen på erfarna predikanter, som äro mäktiga det finska språket är stor, blir det säkert en mycket svår fråga för kabinettet, huru man på bästa sätt skall kunna ordna arbetet bland de finsktalande icke blott i Helsingfors utan även på andra platser.»

Vid denna konferens blev emellertid *G. A. Hidén* utnämnd som pastor i finska församlingen, som ännu det året fick gå under benämningen »Helsingfors krets». Hidén var svensk men hade lärt sig tala behjälpligt finska och blivit finsk medborgare.

Sedan har den finska församlingen i huvudstaden utvecklat sig under olika lärares ledning. Den står numera i främsta ledet och har ett medlemsantal av 388 i full förening och på prov. Pastor i församlingen är *Niilo Tuomenoksa*, vilken tjänar där sitt femte år.

Församlingen äger den värdefulla tomten och lokalen vid Fredrikstorget. Denna egendom inköptes år 1908 då J. W. Häggman var församlingens pastor. Planerna för en ny, ståtlig byggnad äro uppgjorda och insamlingar pågå för att förverkliga dem. Byggnaden skall inrymma utom kyrka lokaler för teologiska skolan, och bereda förövrigt rum för den finska metodismens olika verksamhetsgrenar.

Den fjärde församlingen organiserades *i Wiborg*, där predikanterna i svenska församlingen i Helsingfors predikat under årens lopp, och där såsom det förut berättats folkskolläraren Harald Fagerlund med sin förening övergått till metodismen. Det finska arbetets början på denna plats sammanfaller fullständigt med det svenska. Joh:s Roth talar i sin berättelse 1893 — den första som omnämner Wiborg — att »de flesta som ingått i församlingen voro finsktalande». Församlingens organisering daterar sig från år 1892—1893, och torde ha skett genom pastor Roth. Växlande har dess öden varit. Understundom har en sällspord liv-

aktighet kännetecknat arbetet och under andra tider åter har det varit på väg att dö — beroende på vilka som stått som ledare. Från år 1903 — 1904 har en större livaktighet försports. Gud gav det året såsom det heter i årsredogörelsen — »en oväntad framgång och välsignelse». Med väckelsen som utbröt följde helt naturligt ett nyvaknat intresse, och man började just det året planlägga för ett kapell samt var redo att starta med bygge. Kapellet, som blev färdigt i augusti 1904, är beläget i förstaden Tiiliruukki. Sedan dess har verksamheten gått stadigt framåt och vunnit i stadga och inflytande.

Ett stort steg framåt togs år 1919, då en ny finsk församling i själva staden bildades. Denna församling, som delar lokal med den svenska församlingen, har under årens lopp vuxit och bedriver en avsevärt stark verksamhet bland de många tiotusen finnarna i staden. Tjugo medlemmar flyttades över genast från förstadsförsamlingen och denna grupp har sedan dess ökats så att församlingens i staden medlemsantal uppgår till 80. Förstadsförsamlingens medlemsantal stiger till 270. Församlingens i staden kyrkobyggnadsfråga sammanhänger med den svenska församlingens, då de gemensamt äro ägare till den egendom som inköptes 1919. P. Talikka är pastor i församlingen i staden och A. Tuukkanen i Tiiliruukki. Från Wiborg har verksamheten utbrett sig till *Björkö* (Koivisto), där för några år sedan ett kapell inköptes och en liten församling bildades. Denna skötes dock av församlingarna i Wiborg, enär man av ekonomiska skäl ej kan anställa predikant på den lilla platsen. Även till Karelens

landsbygd har metodismen gått från Wiborg. Men därom längre fram.

Församlingen i *Tammerfors* står närmast i ordningen och bildades under den tid *Joh:s Roth* stod som ledare för arbetet i Finland. Men de första besöken av metodistpredikanter gå dock längre tillbaka i tiden. Såsom vi redan förut visat besöktes Tammerfors av Gustaf Wagnsson 1885. Pastor Carlson talar också år 1885 om, att han varit inbjuden att komma till Tammerfors för att predika. Huruvida denna inbjudan efterkoms av honom är ovisst. Men Joh:s Roth synes redan under sitt första år i Finland ha upptagit Tammerfors på sitt program för arbetets utbredning i landet. Till årsmötet i Helsingfors 1893 skriver nämligen Roth uti sin embetsberättelse: — »Vår verksamhet här har börjats under året, men ingen församling har ännu blivit bildad. Sedan nyåret har jag predikat 12 gånger i Tammerfors, varjämte jag anställt en lokalpredikant att under min bortavaro predika och hålla möten. — — — En sal som rymmer 200 personer har upplåtits åt oss för verksamheten; och har ägaren, vilken själv tolkar åt mig, då jag predikar för de finsktalande, lovat vara nöjd med den ersättning vi kunna giva honom för salen. Gud har givit oss flere vänner och en öppen dörr för ordets predikan i Tammerfors. Utsikterna för framgång äro ljusa.» Platsen besöktes också av de i Helsingfors svenska församling anställda pastorerna, H. Rabe (1889—1891) och August Berg (1895—1897).

På utnämningslistan för året 1893—1894 upptogs Tammerfors för första gången. Namnet *Anders Blomqvist* står för platsen. — Han var lokalpredi-

kant. Men att döma av den årsredogörelse, som gavs vid verksamhetsårets slut av N. J. Rosén, som nu stod såsom ledare för arbetet i Finland efter Joh:s Roth, förefaller det som om Anders Blomqvist ej haft hand om arbetet. Rosén talar om att det på grund av ekonomiska skäl varit omöjligt att underhålla reguliär verksamhet. »Men», säger han, »vi ha dock ej lämnat platsen helt och hållet, utan hava bröderna Fagerlund och Björnberg jämte undertecknad besökt den och predikat därstädes några gånger. Många åhörare samlas för att höra och goda utsikter för framgång finnas, om bara medel och den rätte mannen för platsen funnes.» —

Vid denna konferens blev platsen besatt med *K. L. Ahlgren* en f. d. officer i Frälsningsarmén. A. torde ha skött arbetet under ett par, tre år, varefter han sändes till Wiborg. Den väntade framgången synes emellertid ha uteblivit, som så ofta är fallet, ty år 1897, då J. W. Häggman återvände från Amerika och sändes till Tammerfors, bestod församlingen av *fyra personer*. Häggman startade, som omtalas i annat sammanhang, samma höst den finska predikantskolan, vilken öppnades den 1 okt. En djupgående andlig väckelse utbröt, som varade sommar och vinter i de fyra år pastor H. stod såsom ledare för arbetet. Under denna väckelse blevo flere hundra omvända till Gud och ett hundratal förenade sig med församlingen.

Tammerfors stod sedan under en del år såsom huvudort för det finskspråkiga arbetet, och verksamheten har utvecklats. År 1922 inköptes en välbelägen gård, uti vars huvudbyggnad församlingen inredde en vacker predikolokal, rymmande

omkring 300 personer. Denna blev invigd i sept. 1922. Pastor Toivo Rajalinna, som detta år (1923) tjänar såsom distriktföreståndare, har arbetat i denna församling i fem år.

Från Tammerfors har verksamheten utbrett sig till *Epilä*, där församlingen uppehåller ett barnhem, grundat år 1911 av Harras H. Aulanko.

Uleåborg hör också till de orter, dit metodismen kom ganska tidigt, redan under pastor B. A. Carlsons dagar. År 1887 i feb. besökte Carlson Uleåborg samt bildade en klass av metodister. Av dessa fanns en inflyttad från Gamlakarleby—telegraftjänstemannen *Oiwo*. Han innehade förmanarefullmakt samt tillsattes av Carlson såsom ledare för klassen. Arbetet lovade gott för framtiden.

Men arbetarena voro få, och det dröjde många år innan någon predikant kunde anställas där. Vi komma fram ända till år 1905 innan någonting omnämnes angående Uleåborg, vilken plats det året angives såsom en av de orter, dit metodismen måste gå. Men icke ens då blev det av, utan först påföljande år, då *Johannes Hälvä* sändes att upptaga arbetet där. Sedan dess har församlingen vuxit och verksamheten utvecklats. Ett rätt vackert kapell har blivit byggt och församlingen räknar detta år ett 30 tal medlemmar. Pastor är Frans Karinen.

Det finskspråkiga arbetet i landet har med åren utvecklat sig och församlingar finnas nu på följande orter utom de redan omtalade: Kotka, Villmanstrand, Lahtis, Kouvola (ingen församling ännu), Kuopio och Kajana, S:t Michel, Joensuu, Sordavala krets, Wasa och Ylistaro samt *Vuoksenlaakso*, där årets konferens har hållits. Denna verksamhet, ehuru

jämförelsevis ung är så pass märklig, att den förtjänar att särskilt omnämnas i denna historik.

Huru den första bekantskapen med metodismen kommit till dessa bygder torde väl aldrig fullt kunna utredas. Det hör till Herrens förborgade vägar. Ett och annat besök av predikande bröder ha gjorts och så har finskspråkig litteratur, sångsamlingar och andra alster utgivna av vårt finska förlag letat sig väg dit, sannolikt från Wiborg. Första gången de trakterna omnämnas vid kyrkans årsmöte var år 1919, då pastor J. W. Häggman, vid den tiden distriktföreståndare för finska arbetet, skriver därom i sin årsberättelse följande ord: »Karelarena i Ryssland vänta ivrigt på oss och bedja att vi må komma till dem. De bo just bakom vår östra gräns, tala vårt finska språk, tillhöra den grekisk-katolska bekännelsen och kämpa nu sin hårda kamp för frihet. Våra missionärer hava besökt dem tid efter annan och blivit mottagna med öppna armar, samt ombedda att komma snart igen. Två av våra studerande tillbragte en sommar där för två år sedan och återvände fulla av hänförelse för detta folk, samt äro villiga att fara dit igen, så snart det politiska läget tillåter och medel kunna samlas för deras underhåll.»

Häggman talar visserligen om dem som »bo bakom vår östra gräns», men det huvudsakligaste arbetet i Karelen hade dock utförts på denna sidan om gränsen, och där har också resultatet framträtt i sällsynt rika välsignelser. Tvenne år senare, vid konferensen i Tammerfors 1921, kunde distriktföreståndare K. F. Holmström skriva följande uti sin årsberättelse:

»Under året har en ny församling bildats i Andrea kommun i Östra Finland, och vi hava beslutat kalla densamma Vuoksendalens Metodistförsamling. Flera stora socknar äro nämligen belägna i denna dal och intresset för vår kyrka är stort. Redan för omkring nio år sedan anhöllo ortsborna om att vi skulle upptaga verksamhet därstädes, och rektor Häggman som då var distriktföreståndare reste dit och predikade, men på grund av rådande predikantbrist kunde vi då ännu icke upptaga arbetet i Vuoksendalen. Förliden höst anhöllo de åter tvänne gånger att vi skulle komma dit och predika och den 27 dec. reste br. Wirtanen från Wiborg dit, och blev i tillfälle att predika i flera byar för stora åhörareskaror. Den 11 jan. besökte en deputation bestående av fyra personer Helsingfors och anhöll hos undertecknad att vi skulle upptaga regelbunden verksamhet i Vuoksendalen. Något tidigare erhöll jag del av ett protokoll fört vid ett möte därstädes, i vilket bl. a. framhölls at de troende å orten redan länge känt sig vara i behov av kristlig församlingsgemenskap, och vända sig därför nu till Metodist-Episkopalkyrkan i Finland med begäran att få bilda en metodistförsamling, samt lovade att om detta beviljades, skulle de på egen bekostnad uppföra en kyrka. Tomt för ändamålet hade redan gratis utlovats. Vid deputationens besök i Helsingfors beslöto vi att i Herrens namn upptaga verksamhet i Vuoksendalen.»

[Denna deputation kom till *Emanuelskyrkan*, där några av predikanterna voro samlade till kommittémöte. Ett varmt bönemöte hölls och vid denna

kyrkas altare skedde invigningen åt Gud och metodistkyrkan. K. H.]

»Jag utnämnde br. Wirtanen att vid sidan av sin församlingsvård i Wiborg besöka orten åtminstone en gång i månaden intill årskonferensen. Detta har han även gjort och dessutom har undertecknad besökt Vuoksendalen tvänne gånger, samt brr. Häggman, Rosén och Hyvärinen en gång. En vackert belägen begravningsplats å 10,000 m² har överlämnats åt oss och hava vi redan fått lagfart på densamma. Kristihimmelsfärdsdagen invigde vi begravningsplatsen i närvaro av inemot 2,000 personer. Omedelbart efter invigningen, som var mycket högtidlig, nedbäddades den förste döde (en åldrig man) till ro i dess sköte.

Kyrkan, vilken som bäst håller på att byggas, uppföres i närheten av begravningsplatsen på en dominerande höjd och kommer att inrymma sittplatser för mer än 500 personer.

Den 21 jan. intogos de första medlemmarna och härintills ha 382 personer intagits på prov och 173 i full förening, och många ha redan anmält sig till utträde ur statskyrkan. Vi predika f. n. i 5 olika byar men vi äro uppmanade att besöka många andra platser och detta blir även möjligt så snart vi få egen predikant utnämnd för församlingen.»

Vid konferensen 1922 kunde det meddelas från arbetet på detta fält, att det går stadigt framåt, medlemsantalet hade stigit till 631, söndagsskolornas antal var 7 med 186 inskrivna barn och kvartalkonferensen hade över 30 manliga medlemmar.

Kyrkan blev färdig och invigdes Adventsöndagen

1922 under mycket stor tillslutning och hänförelse. Nu håller man på att uppföra pastorsbostad. Medlemsantalet i församlingen uppgår i år (1923) till 686 i full förening och på prov — ungefär $^1/_3$ av hela medlemsantalet inom det finskspråkiga fältet. Pastor i denna — den finskspråkiga metodismens märkligaste församling — är *Anton Hyvärinen*, som är där nu sitt tredje år.

Den finskspråkiga verksamheten har under årens lopp utbrett sig också till *Petrograd*, *Ingermanland*, där ett par kapell, i *Sigalovo* och *Handrovo*, blivit uppförda och där finska män, utgångna från predikantskolan i Helsingfors arbetat. Även till *Estland* har metodismen gått härifrån och där arbeta några finska män, som genomgått den finska predikantskolan. Ja, ända till Amerika har verksamheten utbrett sig bland finnar, som emigrerat dit. En del predikanter, som utvandrat, ha upptagit arbetet bland sina landsmän, men stå där i förbindelse med den amerikanska metodismen.

Arbetet på det finska fältet har isynnerhet under senare år stabiliserats och väl organiserats. Den finska distriktkonferensen och ungdomsrörelsen har tagit vara på lekmannaelementet. Tidnings- och bokförlagsrörelsen står på goda fötter och utvecklas till att inom några år bli en betydande faktor uti samfundets arbete. En skara kraftfulla, målmedvetna unga män stå redo att helt gripa in i ledningen. Uppenbarligen har det finska arbetet kommit över grundläggningsperioden och går en ljus framtid tillmötes. Verksamheten är sedan 1923 delad i tvenne distrikt med K. F. Holmström och Toivo Rajalinna såsom distriktföreståndare.

V.

METODISMENS BEGYNNELSE I RYSSLAND.

Såsom vi tidigare omtalat blev Metodismen i Ryssland avskild från all organisk förbindelse med Finland år 1911 (se sid. 58). Men då arbetet i Ryssland intill den tidpunkten stått i förbindelse med metodismen i Finland efter att ha utgått härifrån, anser jag befogade skäl föreligga för en framställning av det historiska händelseförloppet.

Det var säkert ett siareord biskop *Harris* uttalade, då *Gustaf Bärnlund* år 1874 besökte konferensen i Stockholm och framställde sin förut omtalade begäran om predikant för Finland: »Jag kan se, att Guds finger pekar åt Finland och Ryssland» (se sid. 9). Märkligt är också att se huru tanken på Ryssland stått klar för våra ledare från begynnelsen, om än försöken att komma in voro på grund av förhållandena svaga. Man finner spår av dessa tankar och planer på det väldiga miljonriket i de första uttalandena om arbetet häröver.

Pastor B. A. Carlson förklarar också att hans plan från början gällde ej så mycket Finland som fastmer att göra Helsingfors till utgångspunkt för metodismen i Ryssland. Han talar uti sin embetsberättelse år 1887 därom just i redogörelsen för huru han blivit ledd att upptaga verksamhet

så långt norröver som i Uleåborg — »ej långt från det ställe där solen ej går ned». »I begynnelsen av vårt arbete i Finland uppgjordes en liten plan» — berättar han — »för vår verksamhet, men våra planer måste ändras, då vi se att Gud pekar åt annat håll. Vår tanke var nämligen den, att vi genast skulle försöka leda vår verksamhet vägen åt S:t Petersburg, men vi se nu, att det har behagat Herren att först leda den norrut». I samma redogörelse talar han också om att »om verksamheten fortfarande bedrives rätt och vi gå försiktigt tillväga, skall tiden snart — — — giva oss en vid och öppen dörr för Kristi evangelium in i det stora och mäktiga Ryssland.»

I april 1888 mottog han från en högre tjänsteman en hjärtlig inbjudan att komma till S:t Petersburg eller ock sända någon annan predikant i sitt ställe. Denna inbjudan måste beklagligen avslås av brist på tid och medel. Inbjudaren hade skrivit: »Nu är rätta tiden för eder att börja mission här.»

Men icke så lång tid därefter — i maj 1889 — besökte Carlson S:t Petersburg samt predikade tvenne gånger i »nykterhetsföreningens» lokal och tvenne gånger hos vänner, som voro vår sak varmt tillgivna. Vid det årets konferens kom S:t Petersburg upp på den s. k. »Utnämningslistan» — »S:t Petersburg och Viborg». Men ledarena förfogade ej över lämplig arbetskraft, varför platsen blev tom. Pastor Carlson besökte likväl S:t Petersburg en gång i månaden — under en del av året — och Gud bekände sig till arbetet.

Efter konferensen 1889 reste biskop *C. H. Fowler* dit tillsammans med pastor Carlson. En prediko-

lokal förhyrdes för 30 rubel i månaden. Denna lokal — belägen i stadsdelen *Vasilii Ostroff*, där vi numera ha kyrka och diakonisshem — var visserligen ej stor men blev en plats för kyrkans grundläggande arbete. I sept. 1889 blev lokalen *invigd och den första söndagen i november bildades en metodistförsamling på sju personer.* Samma dag firades nattvardsgång. Ett par av de manliga medlemmarna började genast biträda i arbetet och en av dessa — *H. K. Ridderström* erhöll fullmakt som lokalpredikant och fick i uppdrag att vara ledare under Carlsons frånvaro. Till konferensen år 1890 kunde Carlson rapportera 11 medlemmar i S:t Petersburg — 3 i full förening och 8 i förberedande medlemskap.

Vid konferensen 1891 berättar Carlson, att han besökt S:t Petersburg regelbundet en gång i månaden, men att »vi ej mycket kunnat uträtta». Antalet åhörare hade varit mellan 30—40 och svårigheter hade yppat sig. Ingen annonsering kunde ske. Predikningarna måste tolkas — o. s. v. Den verkliga svårigheten var naturligtvis bristen på lämplig predikantkraft.

Under det närmast påföljande året höres intet om arbetet i S:t Petersburg men vi förstå, att den lilla gruppen arbetade efter förmåga. När konferensen 1893 hölls i Helsingfors kunde pastor *Joh:s Roth*, som då var ledare, berätta om att flere själar blivit förda till tron på Gud, särskilt bland de finsktalande. Under året hade en lokalpredikant *G. A. Blomqvist* haft ledningen av arbetet om hand. Behovet av en predikant för platsen talar även Roth om.

G. A. Blomqvist arbetade sedan under en följd av år bland de finsktalande och *K. Strandroos*

bland de svensktalande. Arbetet synes ha burit så rika frukter, att N. J. Rosén, som år 1893 blivit distriktföreståndare, kunde vid konferensen 1894 tala om, att möten hade hållits under året på 8 olika platser och »omvändelser ägt rum i mängd». Fjorton personer hade intagits i kyrkan och ett 40 tal vänner stodo stödjande i arbetet.

Pastor Aug Ek, som fick hand om verksamheten i »Viborg och S:t Petersburg» från år 1894 kom att besöka den ryska huvudstaden allt emellanåt. En rätt stark andlig livaktighet förspordes på mötena enligt de brev, som nu och då ingick i Nya Budbäraren. Arbete upptogs för hednamissionen genom en syförening som hade sina försäljningar för ändamålet och även andra livstecken trädde fram. År 1895 besöktes S:t Petersbug av biskop *Fitz-Gerald* och *D:r K. A. Jansson* efter det konferensen hållits i Ekenäs.

Sedan försvinna några år utan att vi kunna följa verksamhetens utveckling, enär inga årsberättelser finnas förvarade från åren 1895—1902. År 1904 bestod den lilla församlingen av ett 20 tal medlemmar och lokalpredikanten *Strandroos* stod fortfarande såsom ledare och mötena höllos uti familjen Strandroos hem. Predikolokalen från 1889 hade sålunda lämnats.

Så stod saken år 1907, när biskop *William Burt* lyckades få en ung man *D:r George A. Simons* att övertaga ledningen av arbetet i S:t Petersburg och övriga delar av Ryssland. Han anlände till S:t Petersburg den 10 okt. 1907 och trädde genast in i arbetet. Som medhjälpare hade han pastor *Hj. Salmi* och *K. U. Strandroos*. Redan efter ett års

arbete kunde d:r Simons rapportera om framgångar på olika områden. Lokal hade anskaffats och verksamheten ordnats. D:r Simons säger i sin årsredogörelse följande:

»*S:t Petersburg.* Söndagen den 3 nov. började vi att såsom den första Metodist-Episkopalförsamlingen i S:t Petersburg hålla gudstjänster för ryssar, finnar och svenskar. Pastor Hj. Salmi, som predikar på dessa tre språk, har vården om arbetet biträdd av vår lokalpredikant, K. U. Strandroos, och mig. Under vintern och vårmånaderna ha folktilloppet varit uppmuntrande, och vi ha på det hela taget ej rönt motstånd. Åtskilliga gånger ha detektiver varit närvarande och nedtecknat våra predikningar, vilket vi inte alls ha något emot, då vi tro, att evangelium är *fritt för alla*, i synnerhet för åhörare, som själv medhava papper och penna! Broder Sacharoff, president för nymolokanerna och medlem av duman, har predikat flere gånger vid våra gudstjänster för stora skaror. Vi använda inbjudningskort tryckta på ryska, finska och svenska samt annonsera våra möten i tidningarna.

Kowno krets. Pastor Georg R. Durdis, vårdhavande predikant, fordom medlem av Nordtyska konferensen, men nu överflyttad till vår konferens, rapporterar följande:

»Vi ha arbetat i Kowno under åtta år, och under de tre sista åren har församlingen betjänats av mig såsom dess förste utnämnde predikant. Vi ha 62 medlemmar i full förening och 10 provmedlemmar, 80 barn i söndagsskolan samt 10 i religionsskolan. Medeltal besökande vid våra gudstjänster är 80 à 90. Under året har det varit 12 omvändelser och

8 dop. Vi ha samlat 594 rubel för löpande utgifter, 115 rubel för konferenskollekter, 50 rubel till räntor samt 30 rubel för de fattiga — tillsammans 789 rubel. Dessutom ha vi 610 rubel i vår byggnadsfond. Vi ha köpt ett hus för 4,000 rubel, vilket vi hoppas kunna ombygga till ett kapell, men vi måste betala ett årligt arrende för tomten av 50 rubel. Vi hava ännu en skuld på 900 rubel av 1,500 rubel, som vi tvingades att betala till polisen för flere år sedan för att få tillstånd att hålla våra möten. Dessa hållas i en liten sal förenad med ett rum för pastorn och hans hustru. Vårt verk har praktiskt taget kommit till en »haltpunkt», emedan vi ej hava rum för våra egna medlemmar långt mindre för främlingar, som vi ville inbjuda. Vi behöva en kyrka och ett pastorsboställe.»

»*Wirballen* är beläget på tyska gränsen, tre timmars färd från Kowno. Här ha vi arbetat sedan två år. Det finnes endast tre medlemmar, men dessa hålla på att bygga ett tegelkapell för 200 åhörare! Tomten jämte 100 rubel gavs oss av den broder, i vars hem mötena hade hållits. Vi ha lånat 500 rubel mot låg ränta. En murare, som sistlidne vinter blev omvänd vid ett av våra möten, giver oss kostnadsfritt sitt arbete. Vi behöva några hundra rubel för inredningen. Detta kommer att bliva den *första metodistkyrkan i Ryssland!* Omkring 40 personer besöka för närvarande våra möten i ett privatrum, och lika många till skola komma, då kapellet blir färdigt. Det skall invigas instundande höst.»

»I Wilna, en betydande stad tre timmars väg från Kowno, ha vi arbetat i två år. Vi ha 4 med-

lemmar i full förening och 1 på prov. Medeltal besökande är omkring 40. En baronessa och hennes två döttrar från Petersburg hava hyrt en sal, som vi dela med baptisterna. Alla gudstjänster hållas på både tyska och ryska. Personer av alla stånd och levnadsvillkor besöka dessa möten — officerare, ingeniörer, järnvägstjänstemän, soldater, läkare, studenter, bönder, grekiska katoliker, romerska katoliker, judar, luteraner, baptister och metodister. Här behöva vi en predikant. Det är nästan omöjligt för mig att sköta dessa tre platser, som sig bör, utan en eller två biträdande predikanter.»

En kvartals-skrift »Methodism in Russia» — hade under året utgivits i 3000 ex. och en del andra publikationer förberetts, såsom *John Wesleys:* »Kännetecken på en verklig metodist.» Planer hade ock utarbetats för att få nya friska krafter — förtrogna med ryskt språk och lynne. Diakonissverksamhet startades genom syster *Anna Eklund* från Helsingfors, som ock hade fått tvenne systrar såsom medhjälpare.

Angående metodismens utsikter i Ryssland säger dr. Simons samma år följande:

»I detta stora rike finnes det millioner själar, som ännu aldrig ha hört en verklig evangelisk predikan. Prästerna i den rysk-grekiska kyrkan predika icke; deras gudsdyrkan består mest i sång och ritual. Den ryska kyrkan, såväl som andra grenar av hednisk kristendom, giver stenar i stället för bröd åt de som hungra efter »Livets bröd». Bland de tre till fem millioner evangeliska kristna, som ha lämnat ryska kyrkan, finnas många stundister,

molokaner, baptister etc. Det råder upplösande tendenser bland dessa dissenters. De behöva högligen en kyrklig organisation med åtföljande kyrkotukt.

Det gamla Ryssland tillhör praktiskt förfluten tid. Den grekiska ortodoxa kyrkan håller på att förlora sitt grepp på folket. Stora skaror övergiva dess hedendom och råka i agnosticism och tygellöshet. Nu är det tid att gå till dem med ett evangelium om liv, ljus och sanning, som vädjar till både hjärta och förstånd.

Den omvände ryssen är en religiös entusiast och älskar att sprida evangelium. Vår kyrka är en väckelse- och missionskyrka, samt uppmuntrar lekmannapredikan såsom kanske ingen annan kyrka och därför tror jag henne vara synnerligen lämpad att tillgodose det ryska folkets andliga behov. *Metodismen har en härlig framtid i Ryssland.*

Som det finnes mer än fyrtio olika nationaliteter i Ryssland, kommer naturligtvis vårt verk att antaga en kosmopolitisk karaktär. För arbetet bland ryssarna måste vi hava infödingar, ty ryssen nås i regeln bäst av en landsman, som talar språket korrekt och flytande. För det polska verket behöva vi polacker. För arbetet bland tysk-ryssarna behöva vi företrädesvis män, som äro födda i Tyskland eller Ryssland. För det finska arbetet tarvas det infödingar och likaså svenskar för arbetet bland svenskarna. Det är emellertid vårt mål att uppmuntra våra predikanter, av vilka flera redan tala två eller flera språk, att missionera bland de olika nationaliteterna och sålunda föröka området för vårt inflytande och vår gagnelighet såsom *missionskyrka.*»

Arbetet, som nu tagit god fart utvecklade sig snabbt. I juli 1909 kunde dr. Simons rapportera, att metodistkyrkan blivit legaliserad i Ryssland. Petitionen härom, som insändes till vederbörande myndigheter, var undertecknad av 150 personer. Detta var ett stort steg framåt och tryggade kyrkans ställning utåt. Kretsen av vänner och understödjare hade stigit till halva tusendet.

Åren 1910 och 1911 bära likaså prägeln av lycklig framgång och utveckling. Allt flere krafter samlades och fylkades omkring sin ledare, dr. Simons.

När så metodismen i Finland år 1911 vid årsmötet i Wasa organiserades till egen årskonferens, övergick arbetet i Ryssland till formen »Egen mission» och faller utom området för denna historik. Församlingen i S:t Petersburg hade då 60 medlemmar i full förening och 58 på prov, och söndagsskolan räknade 275 barn fördelade på 10 klasser. Av barnen voro omkring 75% rysktalande.

Grundläggningsperioden för vårt arbete i Ryssland omfattar sålunda åren 1889—1907, och arbetet har upptagits och grundlagts genom svenska män tillhörande och anställda i metodismens verksamhet i Finland. D:r Simons hade att organisera det och föra det vidare, vilket han ock har gjort och varom en gång metodismens historia i Ryssland skall med glädje berätta. Revolutionen och omvälvningarna i detta väldiga rike ha ju kastat överända mycket av det som fanns före 1914. Men »efter stormen» skola de som då leva finna, att den kyrka, som byggts i tro och möda, lever för att samla allt flere och flere in i Guds eviga rike.

Gott hade det för världen varit om de evangeliska kyrkorna gått med förenade krafter in i Ryssland för att omvända detta folk. Vid konferensen 1908 i Tammerfors sade biskop Burt några ord, som genom händelserna efter 1914 fått en fruktansvärd bekräftelse men gälla ännu:

»*Det största vi kunna göra för världsfreden är att omvända Ryssland till Kristi sanna religion.*»

VI.

OLIKA VERKSAMHETSGRENAR.

Metodismen är en livsrörelse. Den är född i väckelse och den fortlever endast genom väckelse. Men allt liv måste ju antaga vissa former som uppenbara dess art och syfte. Ifrån början framträdde ju också metodismen icke såsom en formlös massa, såsom skum på vågkammarna, utan livet fogades in uti former, som bevarade dess friskhet och samlade dess kraft. *John Wesley* erkännes allt mer och mer från vederhäftigt håll, såsom en organisatör av första rang. Och han var jämväl en banbrytare och föregångare i söndagsskolarbetet, ungdomsarbetet, och nykterhetsarbetet. Likaså i de sociala och missionsuppgifterna samt på den kristliga skriftspridningens område. Det har också sedan dess kännetecknat metodismen över allt dit den kommit. Dess missionsarbete är det största bland alla evangeliska samfund. Likaså dess verksamhet bland barn och ungdom. Dess sociala institutioner såväl som dess bokförlagsrörelse äro kända utöver hela världen.

Därför skulle ock den historia, vars huvuddrag jag tecknat, vara ofullständig, om icke här lämnades rum för några ord om de olika former eller grenar metodismen skapat för sig under dessa fyrtio år i

Finland. Vi kunna gå förbi församlingarnas inre organisation i klasser med klassmöten och motsvarande former för den ekonomiska sidan av arbetet och endast nämna de grenar av verksamheten, som framträtt mera synliga utåt.

Söndagsskolverksamheten. Med församlingsarbetets organisering följer i allmänhet också söndagsskolverksamhet, genom vilken församlingen söker förverkliga Jesu sköna maning: »Låten barnen komma till mig». Söndagsskolans stora, heliga uppgift är att föra barnen till den himmelske barnavännen, vilken vill hjälpa dem att leva livet rätt och att övervinna det onda.

Söndagsskolan vill uti detta avseende bliva isynnerhet det kristliga hemmets hjälparinna. Den avser visst icke att ersätta den kristliga uppfostran inom familjen, den vill endast understödja denna, fullkomna den. Söndagsskolan kan icke heller ersätta den dagliga skolan, där man dock är bunden även vid kristendomsundervisningen vid läroböckernas dogmer och mer eller mindre tvungna form, medan söndagsskolan är fri. I denna föras barnen direkt till källan, Guds ord i Bibeln är där den enda läroboken.

Det är en betydelsefull del av verksamheten. Knappast någon annan gren medför mera vittgående följder än denna. Visserligen är arbetet där mera än på något annat område ett »sående på förhoppning», men giver dock i längden en förundransvärd skörd. »Den som har barnen har framtiden», säger någon.

Alla för Guds rike nitälskande och vakna själar under det sista seklet ha också haft sin uppmärksam-

het riktad på betydelsen av barnens frälsning och sökt att få arbetet bland dem att gå hand i hand med församlingens övriga verksamhetsgrenar.

Så blev det även inom de nybildade metodistförsamlingarna i landet. De första söndagsskolorna bildades givetvis i Wasa och Gamlakarleby och sedan uppstodo nya skolor vart hälst metodismen kom med sin livsförkunnelse.

Under alla dessa åren har söndagsskolverksamheten blomstrat, ehuru barnantalet icke alltid varit lika stort. Vid tiden för utfärdandet av dissenterlagen av år 1889 — hyste man farhågor för att denna gren av verksamheten skulle komma att lida avbräck emedan nämnda lag ansågs stadga, att dissenters ej finge hålla söndagsskola med andra än till dem hörande barn. Ett sådant stadgande beror på missuppfattning av söndagsskolans uppgift och innebörd. Söndagsskolan är ej en religionsskola med hänsyn till bekännelsen. Det är barngudstjänster — lämpade efter barnets förmåga att fatta. Emellertid visade sig farhågan vara onödig, ty skolarbetet har fortsatt såsom förr, även om man från kyrkligt håll allt emellanåt sökt framhålla denna verksamhet såsom olaglig och hänvisat till ovan antydda bestämmelser och stundom tillgripit förbudet. Men alltid utan resultat. År 1923 har kyrkan i Finland 55 söndagsskolor med 210 lärare och 4,274 barn. Dess arbete har på många sätt givit kyrkan rika skördar.

Ungdomsrörelsen

Ungdomsrörelsen inom kyrkan sträcker sina anor tillbaka till den första tiden av Svenska församlingens i Helsingfors historia. Där bildades såsom

en följd av den väckelse Gud beskärde församlingen år 1886 en *ynglingaförening* på 22 medlemmar. Den satte såsom sin uppgift, utom medlemmarnas andliga uppbyggelse, att verka för nykterhet och sedlighet. Man lät trycka eller inköpte traktater och spredo sådana samt gick även i författning om att översätta traktaterna till finska. Det torde vara ställt utom allt tvivel, att denna förening publicerade de första finskspråkiga traktater metodistkyrkan utgivit i Finland. Föreningen omorganiserades efter några år till *ungdoms*förening — omfattande även kvinnor.

Allteftersom det uppstod församlingar i landet och dessa hunnit i någon mån organisera sig, framträdde också behovet av ungdomsarbete. Till en början stodo föreningarna fullständigt fria utan någon gemensam styrelse utom den som kyrkoordningen ålägger vederbörande distriktsföreståndare. Men behovet av enhetlig organisation och ledning växte fram och så upptogs efter mönster från Sverige Epwortförbundet, till vilket omsider alla kyrkans ungdomsföreningar anslöto sig. Detta skedde år 1893 — sålunda första året efter det arbetet i Finland blivit egen mission. Vid årsmötet i Helsingfors sagda år blev en kommitté tillsatt bestående av N. J. Rosén och And. Grönblad. Denna kommitté föreslog årsmötet följande varom även mötet enade sig:

»1) Att Epwortföreningar bildas så vitt möjligt, i alla våra församlingar;

2) Att årsmötet tillsätter en huvudstyrelse bestående av tre predikanter, som får i uppdrag att lämna upplysningar om förbundets arbetssätt

samt rapportera till årsmötet samt till Förbundets huvudstyrelse. — — — . Dessutom bör denna styrelse anskaffa konstitutionen, emblemer m. m.»

Detta blev av allt att döma årsmötets beslut, men vilka som blevo invalda i styrelsen förmäler ej protokollet något om och icke heller det knapphändiga referatet i tidningen. I varje fall står detta såsom vårt ungdomsförbunds organisationsår och så småningom omorganiserades föreningarna efter förbundets stadgar och antogo dess arbetslinjer.

För dem som möjligen icke veta det, vill jag här nämna, att förbundets namn härleder sig från den plats i England där metodistkyrkans grundläggare föddes — *Epworth*, beläget i grefskapet Lincoln. Ungdomsrörelsen inom kyrkan i Amerika antog detta namn vid ett större konvent den 15 maj 1889, vid samma tillfälle som organisationen fastställdes. Först voro avdelningarna 6, men år 1903 vid möte i Filadelfia fastställdes de till följande *fyra*, som förbundet i Finland jämväl upptagit. Avdelning 1 för rent religiösa intressen med hänsyn till föreningens egna medlemmar; avdelning 2 särskilt för missionen bland de icke kristna folken; avdelning 3 för socialt arbete; avdelning 4 för studier och rekreation. Envar medlem får bestämma, vilken avdelning han skall tillhöra.

Syftet med denna anordning är att bereda ungdomen inom församlingen tillfälle till verksamhet. Ungdomen varken vill eller får vara overksam. De ungas liv sväller såsom knoppen i sin utveckling, såsom floden i sitt lopp.

De unga äro fästa vid församlingen och tänka på dess väl på samma gång församlingen följer

ungdomsförbundets arbete med sina förböner såsom en moders välsignelse följer barnets strävanden i livet.

Ordförande för svenska förbundet är *Karl Hurtig* sedan 1906 och för finska förbundet *Toivo Rajalinna* sedan 1922. Föreningarnas antal är 25 epwort- och 24 juniorföreningar med tillsammans 2,906 medlemmar.

Hednamissionsarbetet.

Ehuru metodistkyrkan i Finland icke har något fullt självständigt missionsarbete utan har allt gemensamt med kyrkans missionsstyrelse i New York, har dock missionssaken varit föremål för den finländska metodismens intresse ända från början. Metodistkyrkan är en missionskyrka, som strävar att fylla Kristi stora missionsbefallning. Det skall villigt medgivas, att missionsintresset möjligen fått en större omfattning om vi varit i tillfälle att härifrån sända missionärer ut på fältet. Men detta har ej kunnat ske, utan stå vi i Finland med våra trosfränder i andra riken och utföra ett *gemensamt* arbete.

Redan från första begynnelsen fick emellertid missionstanken rum bland metodisterna i Finland. När K. J. Lindborg for över till Sveriges årskonferens första gången år 1881 för att bedja kyrkan sända en predikant hitöver, medförde han ett missionsbidrag härifrån på något över *100 mark*. År 1883 — innan ännu någon pastor blivit sänd hitöver — var bidraget *150 sv.* kronor.

Och så har det gått år för år och bidragen ha

ökats i samma grad som arbetet utvecklats. Beloppen bli avsevärda, om allt summeras ihop.

Vid årskonferensen *i Emanuelskyrkan* i Helsingfors 1907 åtog sig dock Finlands missionskonferens att utom de reguliära bidragen underhålla en missionsstation i Afrika. Denna station, vars namn är *Tswikiro*, är belägen i provinsen *Rhodesia* och tillhör *Gamla Umtali* kretsen. Där underhålla vi en infödd pastor som med tillhjälp av sin hustru håller både vardags- och söndagsskola. Uti den förra finnas över 100 elever. Verksamheten har krönts med glädjande framgång. Tswikiro, som kallas »*Finlands fyrbåk i Afrika*» underhålles genom insamlingar i församlingarna. Under det gångna året stego insamlingarna för hednamissionen till inemot. Fmk 50,000:—. För andra närbesläktade syften t. ex. bibel- och traktatspridning ha under årens lopp utgivits likaledes betydande summor.

En avdelning av vårt missionsarbete bland kvinnor är *Kvinnosällskapet för yttre mission* (»K.Y. M.»). Denna gren av kyrkans missionsarbete är i Finland ej mera än omkring 3 år och är så gott som fullständigt på vårt svenska fält. De ha en missionärskandidat, som utbildas till läkaremissionär vid Boston-Universitetet efter att ha tagit studentexamen i Finland. Avdelningen räknar 13 lokalföreningar med 835 medlemmar och dess inkomster under 1923 uppgick till omkring 17,000 mk. vilka äro inräknade i ovan angivna summa Fmk. 50,000:—. Med denna verksamhet få vi vara med och påskynda ankomsten av den härliga dag, som skall inbryta, när Kristi namn blivit känt över hela jorden.

Sjömansmissionsarbetet.

Även på detta område har metodistkyrkan varit med under årens lopp. Före världskrigets utbrott hade vi under en följd av år sjömansmissionsarbete i *Kotka*, *Valkom* och *Yxpilä* och emigrantmission i *Hangö*. Numera uppehålla vi endast missionen i *Kotka*. Denna mission firade i november år 1921 sitt *fyrtioårsjubileum*. Från början var den en fristående mission, som leddes av en mindre för missionen intresserad förening. För något över 20 år sedan erbjöd denna förening hela sjömanskyrkan med läsesal och bostad för Sjömanspastorn åt metodistkyrkan, på villkor, att sjömansmissionsarbetet uppehålles. Villkoret var endast att övertaga samtidigt förpliktelsen till den å egendomen vilande skulden. Därmed har kyrkan förbundit sig att för all framtid bedriva denna mission.

Missionens läsesal besökes årligen av hundratals sjömän från olika nationer. Dess läsesal och skrivrum har flitigt använts. Ett 50 tal olika tidningar och tidskrifter finnes tillgång till och likaså till ett gott bibliotek. Tusentals ex. av skrifter samt ett stort antal biblar och testamenten utdelas årligen. Missionen har sedan flere år tillbaka egen motorbåt. Pastor *V. K. Aulanko* har i 11 år förestått denna mission.

För ett blivande sjömanshem i *Valkom* finnes en mindre fond.

Inre Missionssällskapet har i synnerhet inom svenska fältet blivit med åren en betydande faktor för arbetets utveckling. Dess historia är rent av underbar, ehuru den omfattar blott några få år. Första gången som tanken på en dylik organisation

inom svenskt arbete i Finland kom fram var vid konferensen i Hangö år 1904, då *Albin Janzon* (d. 1923) blev vald till kassör för »Inre Missionsfonden». Vid samma konferens beslöts det, enligt missionskommitténs förslag, »att en kollekt skulle upptagas i församlingarna vid missionsmötena för bildandet av en fond för inre missionen». — Det blev emellertid intet gjort under året utom det att *Albin Janzon* i sin församling hade upptagit en kollekt på Fmk. 15:— som rapporterades till årskonferensen 1905 i Vasa. Men redan år 1906 föreslog Albin Janzon, att, »enär intet intresse tyckes förefinnas för åstadkommandet av en Inre missionsfond, medlen — Fmk. 15:— bliva överlämnade till kommittén för diakonissverksamheten», vilket också beslutades i det att rapporten antogs.

Men idén blev icke död. Den levde uppigen vid ett par distriktkonferenser 1910 och 1911. Vid sistnämnda konferens, hållen i Borgå, tillsattes en kommitté bestående av G. A. Gustafson, Karl Hurtig, J. Weckström, B. Ahlbäck och Ad. Klingberg, som erhöll i uppdrag att uppsätta förslag till stadgar för ett Inre Missionssällskap för svenska distriktet samt inkomma med detta förslag till årskonferensen i Wasa 1911. Vid sist sagda tillfälle rapporterade kommittén en inkomst av över 400 mark samt hade stadgeförslaget färdigt, vilket konferensen antog. Därmed var förbundet stiftat och församlingarna anbefalldes att bilda lokalföreningar för att stödja företaget. Sedan dess har arbetet utvecklats och förbundet blivit till mycken välsignelse. Genom dess arbete ha redan två av våra församlingar tillkommit och båda ha kyrkor

(Skaftung och *Dalsbruk)*. På två andra kretsar ha vi tomter för blivande kapell.

Ordförande för detta förbund är sedan 1912 *Karl Hurtig*.

Motsvarande organisation inom det finskspråkiga området har i stor utsträckning varit distriktkonferensen, som påtagit sig inremissionsarbetet med ej ringa framgång.

Det sociala arbetet har utvecklats på ett glädjande sätt isynnerhet under det sista årtiondet. Denna verksamhet har antagit tre former

1) Beklädnad och bespisning av fattiga barn och äldre;

2) Barnhemsverksamhet;

3) Hem för ålderstigna.

Redan under metodismens aldra första tider i Finland upptogs välgörenhetsarbetet. Gång efter annan finner man i våra »urkunder» meddelanden om, att man på den och den orten har beklätt ett visst antal barn samt bespisat fattiga. Att giva en historik över det arbetet hör det omöjliga till. Vi kunna ej mer än blott omnämna det. Så mycket kan dock sägas att hundratals barn årligen få genom våra sociala kommittéers arbete kläder och skodon och fattiga hungrande varda mättade. Omkostnaderna för denna del av vårt sociala arbete steg enbart under senaste verksamhetsår (1923) till omkring 100,000 mark — därtill komma de summor, som våra ungdomsföreningar offra för samma ändamål. Dessa stego under samma tid till inemot 50,000 mk.

Barnhemsverksamheten är betydande. Metodistkyrkan i Finland har ej mindre än 5 barn-

hem. *Epilä*, nära Tammerfors, som grundlades år 1911 av pastor *Harras H. Aulanko*. Hemmet omfattar en byggnad och har 17 barn. *Wiborg* grundlades några år senare och omfattar likaså en byggnad samt giver skydd åt 17 barn.

Dessa båda hem tillhöra den finska delen av vårt fält.

På svenska fältet ha vi följande barnhem: Främst står *Grankulla* grundlagt år 1912 av pastor *Karl Hurtig*, vilken påbörjade arbetet härför år 1908. Det hemmet är utan all gensägelse ett av de bästa och största i landet och förfogar över 5 byggnader: Storstugan, Lillstugan, Ekonomiebyggnaden, Folkskolan och kyrkan med lägre folkskolan. Inemot 200 barn ha under årens lopp funnit en tillflykt i detta hem. Nu rymmer hemmet 72 barn och har utom hemmet ansvar för ett 10 tal andra barn, som tillhöra »familjen».

Barnhemmet i Hangö — *Ljungbo* — grundades 1918 genom *baron Einar Cronstedt*. Det har egen byggnad och hyser 14 småttingar. —

Barnkrubban i Gamlakarleby är en betydelsefull social institution, ehuru icke ett barnhem i vanlig bemärkelse. Arbetet startades år 1916 genom pastor *K. Karlsson*.

Det nyaste barnhemmet är *i Jakobstad*, där församlingen år 1922 övertog på uppdrag av stadens fattigvårdsstyrelse dess barnhem. Denna överenskommelse förnyades år 1923 angående det av Staden nyuppförda barnhemmet. Detta hem kan visserligen ej räknas såsom församlingens, då församlingen endast sköter det, men upptages här emedan församlingen därmed utövar barnhemsverksamhet.

För barnhemsverksamheten inom vår kyrka i Finland utbetalades under senaste verksamhetsår (1923) ej mindre än 553,000 mk.

Ännu en annan gren på församlingarnas sociala arbete finnes att anteckna. Det är ålderdomshemmen. Vi ha tillsvidare endast ett sådant, nämligen *i Åbo*. Detta har kommit till stånd genom pastor *W. Hülphers* och är inrymt i församlingens gård. Hemmet invigdes av biskop Anton Bast vid årskonferensen år 1922 och har 5 à 6 gamlingar.

Helsingfors svenska församling har under en följd av år arbetat på att samla medel för inrättandet av ett ålderdomshem. Tillsvidare finnes blott en fond på några tusen mark för det ändamålet.

Diakonissverksamheten

inom kyrkan har haft att kämpa med oavbrutna svårigheter under sin tillvaro. Tanken är rätt gammal inom kyrkan i Finland men kom aldrig till genombrott förrän åren 1907—1910. Egentligen är det endast *en* församling, inom vilken diakonissarbetet i någon mån vunnit fäste — den svenska församlingen i Helsingfors. Genom denna lokalförenings försorg ha utbildats 12 systrar men av dessa stå endast fyra kvar i tjänst. Ett systerhem finnes inrymt i församlingshuset vid Vladimirsgatan.

Samma förening har också en fond för ett blivande sjukhus samt en annan fond »*Valborg Wallenskölds fond för sjukvård*» av vilken räntan användes för att anskaffa sjukvård åt obemedlade.

Brödraförbundet är en sammanslutning inom kyrkan, som avser att vinna männen för Kristus

Jesus och förmå lekmannaelementet att mera aktivt deltaga uti arbetet. Någon vidare stark utbredning har denna gren icke fått, beroende på ett flertal omständigheter, huvudsakligast därpå att det ringa antal män kyrkan överhuvudtaget förfogar över äro så upptagna med allehanda uppgifter i församlingsarbetet. Men i de församlingar både på svenskt och finskt fält, där lokalavdelningar bildats och förmå arbeta, där har ock välsignelse följt arbetet.

Teologiska skolan

förtjänade sitt eget kapitel, men vi måste inskränka oss till att blott helt kortfattat redogöra för dess av Gud välsignade arbete.

Skolan har redan firat sitt 25 års jubileum. Detta skedde de första dagarna av oktober 1922, då ett fjärdedels sekel flytt sedan J. W. Häggman år 1897 grundade skolan med några elever, vilket vi förut omtalat (se sid. 66).

Av skolans första elever står nu *K. F. Holmström* såsom distriktföreståndare för finska fältets ena distrikt. Förövrigt ha alla de predikanter, som stå och stått i det finskspråkiga arbetet, fått sin utbildning där. Likaså en del av de finska predikanterna i Amerika och någon i Estland. Tillsammans ha ett sextiotal unge män under dessa 25 år mottagit undervisning och fostran där. Pastor J. W. Häggman är fortfarande skolans rektor och själen i strävandena att få ett eget hem åt den. De första 10 åren var skolan förlagd till Tammerfors. År 1907 flyttades den till Helsingfors, och är inrymd i finska församlingens egendom.

ha likaledes varit av stor betydelse för arbetet i Finland. Numera är förlagsrörelsen fördelad på tvenne fristående förlag, av vilka det finskspråkiga onekligen står främst. Det skall säkert ha sitt intresse att följa i några korta drag denna verksamhets utveckling.

K. J. Lindborg utgav redan 1881 en tidskrift, som han kallade: »*Finska Evangelisten, Kristlig Tidskrift*». Dess ansvarige utgivare var lyceivaktmästaren Leonard Lund i Vasa och redaktör var K. J. Lindborg. Provnummer utsändes på våren och i juni månad utkom första numret. Sedan fortsatte tidningen att utkomma med ett nummer i månaden under 1881 och hela året 1882. I denna tidskrift publicerades predikningar av *John Wesley* utom en hel del goda uppbyggelsebitar av olika författare. Från kyrklig synpunkt fördes metodismens talan i den lilla tidningen, vars färger voro klara och vars ton var kallande och väckande. Man får uti tidskriften också en klar inblick uti det banbrytande arbete för metodismen, som utfördes av Lindborg, om svårigheter med kyrkliga myndigheter, såsom den förut omtalade färden till Åbo och inställelsen för domkapitlet därstädes (se sid. 13) och annat som är av utomordentligt intresse.

Skada nog måste tidskriften, på grund av ekonomiska svårigheter, upphöra att utkomma, med utgången av 1882.

Så gingo några år utan att metodisterna i Finland hade någon som hälst egen publikation utom smärre traktater, som möjligen tillfälligtvis utgåvos. Men när B. A. Carlson hunnit orientera sig något och kommit in uti arbetet, så utgav han »*Nya Budbäraren*», vilken fortsätter att utkomma ännu. Dess första nummer utkom i april 1886 och där angives planen och syftet med tidningen vara »att i någon mån bidraga till folkets religiösa uppbyggelse, att befrämja sann gudaktighet och nykterhet». Carlson var tidskriftens redaktör och lektor Florell ansvarig. Skulle man våga en jämförelse mellan dessa båda nämnda tidskrifter med hänsyn till samfundsfrågor, synes det mig som om Nya Budbäraren intog en mera försiktig ståndpunkt, medan Finska Evangelisten gick mera aggressivt tillväga.

Nya Budbäraren, som från början blev en samfundets angelägenhet, utkommer i år (1923) i sin 38:de årg. Dess nuvarande redaktör Karl Hurtig har skött detta uppdrag i 12 år. Från början utkom den med blott ett nummer i månaden. Från år 1908 utvidgades den till att utkomma med två nummer pr månad.

Den finskspråkiga tidningen — »Rauhan Sanomia» — utkommer i år i sin 30:de årg. med Kaarlo Ruotsalainen som redaktör. Beslutet om dess utgivande fattades vid årsmötet 1893. »Provnummer» utgavs i sept. och därmed startades även det nya tidningsföretaget.

Vid samma möte fattades beslut om att utgiva

Wesleys predikningar på finska och likaledes en sångsamling på finska. En drivande kraft uti detta arbete var under många år pastor *Gust. Hidén*, vilken stod såsom redaktör och bokagent för samfundets publikationer. Man kan ej annat än beundra den tro och energi, som detta arbete bär vittnesbörd om. Resurserna voro i alla avseenden små, men viljan och förmågan och målmedvetenheten övervunno alla hinder. På finska språket utgives ock barntidningen »Lasten Ystävä». Det svenska fältet tager sin söndagskoltidning »Söndagsskolklockan» från Sverige. Med allt som vår förlagsrörelse åstadkommit, står den likväl i sin begynnelse såsom affär betraktad. Den betalar ännu icke arbetet utan måste detta utföras av pastorerna jämte allt annat som är lagt på dessa män. Andra dagar hoppas vi skola komma, men då ha banbrytarnes röster tystnat och pennan fallit ur deras händer.

De två förlagen arbeta sedan ett tjugotal år tillbaka fullt självständigt — det finska *i S:t Michel* och det svenska *i Helsingfors*.

VII.

SLUTORD.

Så ha de växlande bilderna dragit förbi min blick. Stundom kände jag mig glad och stundom sorgsen över det jag såg. Det finnes ändå bra mycket i denna historia att glädjas över. O, vad arbete — och arbete under motstånd och missförstånd. Härliga segrar hava vunnits. Unga och gamla ha blivit förda från död till liv, från mörker till ljus. Många hem, där syndens förödelse varit uppenbar, ha blivit förvandlade och bära nu prägeln av gudsfruktan och lycka.

Detta är vår fröjd i dag och säger på samma gång, att även vår kyrka har en uppgift att fylla i Finland. Den vill icke stå i vägen för andra kristna samfund och kan icke heller ersätta deras arbete. Men även vi behövas här, och så länge vi förbliva trogna församlingens Överherde, vår Herre och Frälsare, kan ingen fråntaga oss rätten att verka här, ty *själarna äro Guds*. Vi vilja icke riva ned vad andra ha byggt upp. Vi äro icke satta till domare över dem. Vi låta dem vara vad de äro och räcka dem gärna handen till trofast samarbete såsom medlemmar av de heligas samfund, ty »vi tro på en helig, allmännelig kyrka, de heligas samfund». Det vi nu begära är frihet att dyrka vår Gud efter vårt

sätt samt att efter våra metoder verka jämte alla andra till Frälsning för Finlands folk. Vårt stora mål har varit och skall förbliva Kristus och hans församlings uppbyggande i anda och sanning. Makten över själarna ha vi aldrig eftersträvat — men att tjäna dem och hjälpa dem ha vi velat och vilja vi alltfort.

Vare detta sagt såsom svar till alla som fråga varför metodisterna kommit hit och varför vi äro här — Gud har fört oss hit och han har givit oss en uppgift att fylla.

Till sist vill jag nedlägga en tacksamhetens minneskrans på våra hädangångna medbröders gravar. Några av dem, vars namn förekomma i denna historia, och vilka nedlagt en del av sitt livsverk här såsom förkunnare av Kristi ord, ha fullbordat loppet och ingått i Guds sabbatsvila. *B. A. Carlson, Joh:s Roth, Matti Försti, Oscar Andersson, Harras H. Aulanko, G. A. Gustafson, Albin Janzon* — dessa ha fullbordat loppet och jämte dem en stor skara medhjälpare. Dessa alla vill jag hälsa med några ord av en nutida sångare:

Hell Er, I bröder, där
På andra sidan Jordan!
Vi gå i edra fotspår här
Emot vårt hopps fullbordan.

LITTERATUR

För detta arbete har jag anlitat såsom källor följande arbeten:

B. A. Carlson,	Självbiografi. Utgiven 1921.
K. J. Lindborg,	Självbiografi „ 1910.
Gustaf Wagnsson,	Bilder från Finland.
Karl Hurtig,	Minnesskrift vid Helsingfors Svenska Metodist-Episkopal församlings 25 års jubileum den 7 nov. 1909.
„ „	Minnesskrift vid samma församlings 35 års högtid 1919.
„ „	Föredrag om Metodismen i Finland vid första Skandinaviska Metodistkongressen i Göteborg 2—6 mars 1912.
Gust. A. Hidén,	„Suomi The Land of Thousand Lakes".
Årsbok över Sveriges årskonferens 1881—1892.	
Årsbok,	Finlands missionskonferens och årskonferens 1903—1923.
Protokollen,	(finnas endast skrivna) över Finlands mission 1892—1902.
Finska Evangelisten,	1881, 1882.
Nya Budbäraren,	1886—1923.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

		Sid.
	Förord	5
I	Förberedelserna	7
II	Verksamhetens utveckling under åren 1883—1923	17
III	Kyrkans organisering och legalisering i landet	53
IV	Den finskspråkiga verksamhetens utveckling	62
V	Metodismens begynnelse i Ryssland	79
VI	Olika verksamhetsgrenar. Söndagsskolan. — Epwort- och juniorföreningarna. — Yttre missionen. — Sjömansmissionen. — Inre missionssällskapet. — Det sociala arbetets olika grenar. — Diakonissverksamheten. — Brödraförbundet. — Teologiska skolan och bokförlagsrörelsen.	89
VII	Slutord	105

Fmk 14:—